

Volt kijkt verder!

Enschede: poort naar Europa

Volt kijkt verder, ook in Enschede!

Beste Enschedeërs,

Vier jaar geleden noemden we ons verkiezingsprogramma "Gezonde spanning". Volt behaalde in 2022 twee zetels en zat voor het eerst in de Enschedese gemeenteraad. De Volt-fractie stelde afgelopen jaren kritische vragen, vaak over vastgeroeste gewoontes: *"Moeten we inwoners hier niet bij betrekken?"*, *"Is deze informatie wel voor iedereen voldoende duidelijk en te begrijpen?"* en *"Werkt dit beleid eigenlijk wel?"*.

We zorgden voor beweging, voerden goede discussies en brachten veranderingen teweeg. In de raad waren we het niet altijd eens met andere fracties, maar de Volt fractie discussieerde altijd op basis van feiten en met open vizier. Niet om ons gelijk te halen, maar om het beste voor de stad en onze inwoners te kunnen realiseren. Politiek draait om het maken van keuzes, waarbij eerlijkheid, openheid en het baseren op feiten voor Volt cruciaal zijn. Die keuzes maak je samen met de gehele gemeenteraad. Niet tegenover elkaar maar met elkaar. Zo heeft Volt Enschede zich de afgelopen jaren opgesteld in de raad. En zo gaan we het met jouw steun weer doen!

Volt zit ook boordevol nieuwe, frisse en gedurfde oplossingen en toont ook het lef om ze in de gemeenteraad van Enschede in te brengen. Dat blijkt wel uit afgelopen jaren, waarin de fractie van Volt aandacht gevraagd heeft, soms samen met andere fracties, voor onder meer de volgende zaken:

- toegankelijke sociale woningbouw
- gratis openbaar vervoer voor minima
- in actie komen voor wederopbouw in Oekraïne
- een jaarlijkse viering van Ketikoti in Enschede
- een programma en geld voor gratis schoolmaaltijden
- het aanvalsplan laaggeletterdheid
- een visie op digitalisering
- asielzoekers sneller aan het werk laten gaan
- een transparante en voor iedereen begrijpelijke gemeentebegroting
- privacy bij digitale sloten van studentenwoningen
- Vrouwen en veiligheid

Allemaal onderwerpen die er toe doen in Enschede. Volt maakt zich sterk voor het Enschede van de toekomst!

Volt ziet graag een levendig en groen Enschede, met betaalbare woningen voor iedereen, waar cultuur gevarieerd en laagdrempelig is en een stad waar het openbaar vervoer je overal brengt, ook over de grens met Duitsland. Een stad van en voor onze inwoners, waar bijvoorbeeld een permanent burgerberaad en studentenraad ervoor zorgen dat inwoners echt mee mogen praten over de toekomst van de stad.

Vooruitgang kunnen we bereiken door bewust te kiezen voor verbinding in plaats van verdeeldheid. Verbinding binnen de gemeente én binnen de Euregio: samen staan we echt sterk!

We komen verder als we in Enschede, in de Euregio, in Nederland én in Europa samenwerken en van elkaars best en worst practices leren. Volt heeft - als enige Europese partij - overal in Europa eigen mensen met kennis en kunde om al die uitdagingen aan te gaan. Samen maken we plannen voor onze gedeelde belangen, voor jouw toekomst en die van je burens, je vrienden en familie. Wat ons bindt is zoveel sterker dan wat ons verdeelt.

Stem op Volt op lef samenwerking verbinding in Enschede!

Inhoudsopgave

Volt kijkt verder, ook in Enschede!	2
Inhoudsopgave	4
1 Wonen en bouwen	6
2 Energie en klimaat	10
3 Een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving	13
4 Sociaal Enschede	15
5 Economie	18
6 Bereikbaarheid	21
7 Onderwijs	23
8 Gezondheid	25
9 Veiligheid	28
10 Cultuur, sport en recreatie	31
11 Een slimme gemeente	34
12 Migratie en integratie	37
13 Democratie en participatie	39
14 Enschede en Europa	42
15 Enschede studentenstad	44
Bedankt voor je tijd!	46

Ons kompas

Politiek is het maken van keuzes. Die keuzes maakt Volt Enschede door eerst te luisteren, te begrijpen en belangen af te wegen en dan pas de keuze te maken.

Daarbij hanteert Volt de volgende acht uitgangspunten:

- *Volt zorgt voor verbinding*
Keuzes die zorgen voor verbinding tussen „bubbels” wegen zwaarder dan voorstellen die verbinding binnen één “bubble” versterken.
- *Volt gelooft in de kracht van inwoners*
Initiatieven vanuit de praktijk hebben voorkeur boven initiatieven van bovenaf.
- *Volt zet in op preventie*
Het voorkomen van crises bespaart leed en geld. Volt geeft de voorkeur aan investeringen op gebied van preventie boven die op gebied van handhaving en (camera)toezicht.
- *Volt is er ook voor toekomstige generaties*
Oplossingen die voordelen bieden op de lange termijn hebben de voorkeur boven ‘snelle’ oplossingen met voordelen voor de korte termijn.
- *Volt zet zich in voor meer gelijkheid*
Oplossingen met positieve effecten voor de minder bevoorrechte klasse hebben de voorkeur boven oplossingen met positieve effecten voor mensen die het al goed hebben.
- *Volt hanteert de menselijke maat*
De voordelen van kleinschaligheid en menselijk contact vinden we belangrijker dan voordelen van schaalvergroting.
- *Volt is er voor mens en de natuur*
Belangen van mens en natuur dienen zwaarder te wegen dan economische belangen.
- *Volt gaat voor structurele oplossingen*
In samenhang problemen te lijf heeft de voorkeur boven ééndimensionale oplossingen. We voorkomen zo dat oplossingen elders weer tot nieuwe problemen leiden.

Dat is waar je op kunt rekenen bij een stem voor **Volt**!

1 Wonen en bouwen

Samenvatting

Net als in de rest van Nederland is er in Enschede een groot tekort aan woningen. Dat tekort wordt de komende jaren waarschijnlijk nog groter. Volt wil daarom dat er elk jaar plannen zijn om **1.500 nieuwe woningen** bij te bouwen. Dat zijn er aanzienlijk meer dan de 900 woningen per jaar die de gemeente wil gaan bouwen¹. Ook wil Volt dat er overal **duurzaam, innovatief en klimaatbestendig gebouwd wordt** en dat onze **wijken verschillende soorten huizen én bewoners kennen**.

Volt vindt dat het makkelijker moet worden om een woonbestemming te veranderen of toe te wijzen. Verder moet er in Enschede ruimte zijn voor **collectief bouwen**, waarbij inwoners samen zelf hun woningen ontwerpen en laten bouwen – vooral langs de spoorlijn tussen Enschede en Hengelo. Op de lange termijn ziet Volt een herbestemming van het **havengebied**: ruimte voor wonen op en langs het water, werken en recreatie.

Bouwen voor nu én later

Volt wil dat Enschede een prettige en toekomstbestendige stad is om in te wonen. Nieuwe (ver)bouwprojecten moeten goed passen in de omgeving, waarbij regels helpen in plaats van tegenwerken. Omdat de ruimte in Enschede beperkt is, moeten we slimme keuzes maken tussen woningen, bedrijven, groen en parkeervoorzieningen. Wat Volt betreft staan altijd het **leefgenot** van de inwoner én het **groen** voorop. Parkeren van auto's hoeft niet altijd voor de woning, maar kan ook op beloopbare afstand, waar voorzieningen voor elektrisch opladen centraal aangeboden worden. Volt is voorstander van een **lagere parkeernorm**, minder parkeerplaatsen per woning dus.

Buiten de singel kunnen er extra eengezinswoningen komen, terwijl er binnen de singel meer hoogbouw moet komen van goede kwaliteit. Elke wijk is anders, met eigen wensen en behoeften. Het is belangrijk dat **bewoners kunnen meepraten** over bouwplannen en dat de gemeente **duidelijk en betrouwbaar** is.

Volt stelt voor om meer woningen te plannen dan nodig, zodat we uiteindelijk wel het juiste aantal woningen realiseren. In 2023 kwamen er bijvoorbeeld door het slopen van woningen helemaal **geen** extra woningen bij, terwijl er wel honderden nieuwe woningen opgeleverd werden. Door 1.500 woningen per jaar te plannen is de kans groter dat er minstens 900 echt gebouwd worden. Dat betekent wel dat de gemeente extra personeel moet inzetten. Maar dat is een goede investering voor de toekomst.

Collectief en betaalbaar bouwen

Volt wil dat minstens **10% van de woningen** gebouwd wordt via **collectief particulier opdrachtgeverschap**. Dat betekent dat groepen inwoners samen hun woningen ontwikkelen, zonder een projectontwikkelaar. Dit zorgt voor meer vrijheid én betrokkenheid bij de buurt.

¹ <https://www.enschede.nl/file/woonvisie-2024>

De bevolking van Enschede groeit vooral door **migratie**: arbeidsmigranten, expats, buitenlandse studenten, Duitsers en terugkerende Nederlanders²³. Volt wil dat de stad aantrekkelijk wordt/blijft voor deze groep. Dat betekent bijvoorbeeld dat er voor deze inwoners **betalbare en flexibele woningen** zijn, dicht bij hun werkplekken, en dat die woningen in wijken staan waar migranten goed kunnen **integreren**.

Spoorlijnzone SHE: kansen voor de toekomst

De spoorzone Hengelo Enschede (SHE) is het gehele gebied dat langs de spoorlijnen in en tussen Enschede en Hengelo ligt. Daar liggen veel kansen voor duurzame en betaalbare woningen. Met financiële bijdragen vanuit het ministerie Volkshuisvesting en het mobiliteitsfonds van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat moet het mogelijk zijn om de beoogde 30.000 woningen te realiseren in 2050. Maar dan wel woningen waar mensen echt graag in willen wonen, in wijken waar je je welkom voelt, die klimaatbestendig zijn en fysieke en sociale veiligheid bieden.

Volt denkt dat het gehele gebied langs het kanaal en het **havengebied** van Enschede toe zijn aan een grondige revisie. Juist dit gebied in de SHE biedt kansen om een wijk te realiseren waar wonen en werken aan en op het water mogelijk is. De transitie van het huidige havengebied naar een aantrekkelijk en duurzaam woon/werkgebied is een langetermijnproject, waar Enschede komende tientallen jaren aan zal moeten gaan werken.

Een deel van de bouwprojecten langs de spoorlijnzone en in het havengebied moet door bewoners **zelf georganiseerd** kunnen worden, bij voorkeur door een **wooncorporatie**. Volt wil dat wooncorporaties met name in de gebieden Schuttersveld en Kennispark mogelijk worden.

In de SHE moet de groene buffer tussen Groot Driene in Hengelo en de campus van de Universiteit Twente groen blijven. Hier mogen geen extra woningen of wegen komen. In plaats daarvan komt er ruimte voor **natuur, wandelen, fietsen en wateropvang**. Dat maakt het gebied aantrekkelijk voor iedereen die er naast woont en werkt.

Duurzaam en innovatief bouwen

Volt vindt het belangrijk dat we duurzaam bouwen, zodat ook toekomstige generaties in onze stad prettig kunnen leven. Daarom wil Volt dat Enschede investeert in de volgende bouwmethodes:

- **Flexibel bouwen:** huizen die makkelijk kunnen worden aangepast, bijvoorbeeld kleiner of groter gemaakt.
- **Klimaatbestendig bouwen:** woningen die bestand zijn tegen hitte, droogte, zware regen en stormen.
- **Biobased bouwen:** gebruik van natuurlijke materialen uit de regio.
- **Prefab bouwen:** woningen worden in een fabriek gemaakt en later op de bouwplaats in elkaar gezet.
- **No net land take:** als er nieuwe grond gebruikt wordt voor bouwen, moet ergens anders natuur of duurzame landbouw worden teruggebracht.

² <https://open.overheid.nl/documenten/c06c6800-351f-401f-9d7f-942c756a264a/file>

³ https://allecijfers.nl/gemeente/enschede/#google_vignette

Betere doorstroom op de woningmarkt

Om starters en inwoners met een kleine beurs meer kans te geven op een woning, is **doorstroom** belangrijk. Sommige mensen wonen nu in een voor hen zelf veel te grote koopwoning, maar kunnen geen kleinere koop- of huurwoning vinden zonder dat ze veel meer moeten gaan betalen. Dat moet anders. Volt wil daarom zorgen voor meer doorstroommogelijkheden. Bijvoorbeeld door meer **levensloopbestendige woningen** te bouwen: woningen die geschikt zijn voor jong en oud, ook als iemand minder mobiel wordt.

In Enschede moet **minstens 30% van de nieuwbouw sociale huur zijn**. Volt vindt dat in sommige wijken dit percentage **hoger** mag zijn, ten koste dus van het percentage woningen in het prijssegment 'midden' en 'hoog'. Sommige mensen wonen in een goedkope sociale huurwoning, maar verdienen eigenlijk te veel (scheefwonen). Er moeten meer **betalbare middenhuurwoningen** (koop en huur) komen voor die groep inwoners. De gemeente moet dit samen met woningcorporaties en projectontwikkelaars (blijven) oppakken.

Volt wil dat onze wijken meer **gemengd en dus 'gespikkeld' zijn**, met zowel goedkope huurwoningen als huur- en koopwoningen in het midden- en hogere segment, woningen voor gezinnen én voor 1- en 2- persoonshuishoudens, woningen voor weerbare én kwetsbare inwoners. Zo kunnen mensen veel vaker (in de toekomst) binnen hun wijk verhuizen, iets wat veel inwoners aangeven graag te willen.

De gemeente moet soepeler omgaan met (het wijzigen van) **bestemmingsplannen**, zodat bijvoorbeeld een groot huis gemakkelijker gesplitst kan worden in twee woningen – uiteraard zolang dat geen problemen geeft in de buurt. We denken concreet aan het mogelijk maken dat de drive-in woningen in Enschede Zuid gesplitst worden, waarvan de onderste woonlaag een zelfstandige studio gemaakt kan worden.

Ruimte voor sociale ontmoetingen

Volt vindt het belangrijk dat bewoners in een wijk en stad **elkaar kunnen ontmoeten**. Jong en oud, rijk en arm – iedereen moet samenleven in een fijne, autoluwe wijk met een park, een fijne speelplek met een basketbalplein en/of met een toegankelijk buurtcentrum. In iedere wijk moeten er dus plekken zijn waar mensen samen kunnen komen, elkaar kennen en elkaar kunnen helpen. Zo krijgen we sociale wijken, waar inwoners minder eenzaam zijn en meer begrip hebben voor elkaar. Dat betekent dat er minder ruimte zal zijn voor parkeren van auto's dan nu in het Enschedese parkeerbeleid staat. Zo creëren we ruimte voor sociale ontmoetingen!

Het sociale huurwoningprobleem

Sommige mensen vinden het oneerlijk dat **statushouders** (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) sneller een sociale huurwoning krijgen. Volt snapt die gevoelens, maar vindt dat **iedereen recht heeft op een woning**. Enschede moet, net als andere steden, een aantal statushouders huisvesten. Daarom worden met woningcorporaties afspraken gemaakt: **een klein deel van de woningen** gaat rechtstreeks naar statushouders. Dit zorgt ervoor dat het asielzoekerscentrum niet volloopt.

De wachttijd voor andere mensen wordt hierdoor maar ongeveer **vijf dagen langer**. Volt vindt dat acceptabel. Het echte probleem is dat er te weinig woningen zijn – en dat lossen we alleen op door **meer te bouwen!** Flexwoningen en Tiny houses vindt Volt hier ook deel van de oplossing en we ondersteunen het huidige beleid van de gemeente.

Groen en klimaat-adaptief wonen

Volt wil dat Enschede een groene en klimaatbestendige stad om in te wonen blijft. Elke inwoner moet binnen **300 meter** een goed park of plantsoen kunnen bereiken. Groen in de wijk – zoals bomen, struiken en groene gevels – zorgt voor **koelte in de zomer, minder wateroverlast**, en een **fijne sfeer**. De gemeente moet dit soort oplossingen blijven aanleggen of stimuleren.

In 2024 waren er onveilige situaties in sommige wijken, zoals de wateroverlast in de wijk Pathmos. Dat mag niet meer gebeuren. De gemeente moet daarvoor zorgen.

In de volgende hoofdstukken over 'Energie en klimaat' en 'Een aantrekkelijke en gezonde omgeving' gaan we dieper op groen en klimaat in.

2 Energie en klimaat

Samenvatting

Volt streeft voor Nederland en voor Europa naar een volledig klimaatneutrale, zero-emissie samenleving in 2040. Ook in Enschede zet Volt zich daarvoor in. Volt wil dat de gemeente Enschede alle ruimte en steun geeft aan **lokale energiehubs**, zowel van bedrijven als huishoudens, om zo netcongestie tegen te gaan en zelf opgewekte stroom zoveel mogelijk zelf te gebruiken. Ook wil Volt dat de gemeente bewoners en ondernemers, meer dan nu, stimuleert zelf te werken aan de klimaatneutrale zero-emissie samenleving. **Windturbines** helpen daarbij. Uiteraard op afstand van woningen en natuur. Volt wil verder dat de Enschede haar **boeren helpt tot schonere, meer diervriendelijk en meer biodiverse verdienmodellen** te komen.

Tegengaan energiearmoede

De laagste inkomens en de mensen met woningen met een slecht energielabel hebben het meeste last van stijgende energieprijzen⁴. Zij hebben vaak geen geld voor bijvoorbeeld een warmtepomp of zonnepanelen. Volt wil dat de gemeente blijvend **minima en middeninkomens ondersteunt**, om energiearmoede tegen te gaan. We vinden het belangrijk om de inwoners in elke fase **bij die transitie te betrekken**. De gemeente Enschede moet inwoners ook komende jaren stimuleren om duurzaam te leven en zelf met de opwekking en opslag van groene energie aan de slag te gaan.

Energiehubs

Volt streeft naar woonwijken en bedrijventerreinen waar het opwekken en verbruiken van energie zo veel mogelijk in balans is. Daarom richten we ons op de plaatsing van zonnepanelen en andere duurzame energiebronnen in nieuwbouwwijken. Ook willen we werken aan systemen voor **lokale energieopslag** en slimme netwerken voor optimaal energieverbruik. We willen dat de gemeente de samenwerking versterkt met architecten, ontwikkelaars, technologiebedrijven en energiecoöperaties om **duurzame wijken en bedrijfsterreinen te ontwerpen** en te bouwen.

De gemeente Enschede moet zorgen voor een goed ondernemersklimaat, met een betrouwbare elektriciteitsvoorziening met voldoende capaciteit. Door netcongestie lukt dit niet altijd. **Energiehubs** waarin bedrijven hun energieproductie, -transport, -opslag, -conversie en -verbruik op elkaar afstemmen, kunnen hierbij helpen. Zo verzorgen de deelnemers zelf hun elektriciteitsvoorziening. Er is momenteel een energiehub in ontwikkeling op de Marssteden⁵. Volt wil meer van deze energiehubs, niet alleen voor bedrijven, ook voor bijvoorbeeld groepen van buurtbewoners. Het creëren van energiehubs vergt ook de aanschaf van **opslagsystemen**. Met bedrijven als Smartgrid, Eaton en Nieuweweme in de regio zijn we daar goed op voorbereid en stimuleren we zo ook de werkgelegenheid in een sector met een veelbelovende toekomst.

⁴ <https://www.dnb.nl/media/cpucipdr/20250630-dnb-analyse-energie-inflatie.pdf>

⁵ <https://www.enschede.nl/file/reflectie-op-energie-data>

Campagne voor klimaatadaptatie

Grote delen van Enschede zijn gevoelig voor hittestress, of voor het onderlopen van straten door hevige buien, of voor beide.⁶ Daarom willen we dat de gemeente nog meer doet om de stad klimaatbestendig in te richten. Zo'n 60% van het grondgebied van Enschede is in handen van inwoners, ondernemers en organisaties zoals woningbouwcorporaties⁷. Zij zijn dan ook belangrijk voor klimaatadaptatie. De gemeente wil grondeigenaren aanmoedigen om aanpassingen te doen en geeft daar al sinds 2022 subsidie voor. Volt vindt het belangrijk dat bewoners nog **meer aandacht** krijgen voor de gevolgen van het weer van de toekomst en wat zij zelf kunnen doen om overlast van water, droogte en hitte tegen te gaan. Omdat we ons nu moeten aanpassen aan het klimaat moet de gemeente zo snel mogelijk een **campagne** starten om bewoners en ondernemers duidelijk te maken wat ze nu zelf al kunnen doen en wat de gemeente doet.

Samenwerking over de gemeentegrenzen

Internationale samenwerking op gebied van duurzaamheid en klimaat is een speerpunt voor Volt. Dat vraagt om deelname aan **Europese netwerken en projecten** gericht op duurzaamheid, zoals het Covenant of Mayors for Climate & Energy en Interreg Europe's klimaatprojecten. De gemeente Enschede kan kennisuitwisseling en de samenwerking met **andere gemeenten en regio's, nationaal en internationaal**, organiseren.

Waterstof in plaats van wind

Naast energiehubs en windturbines kijkt Volt ook naar wat er past bij de lokale context als het gaat om klimaatmaatregelen. Denk aan inzet op het gebied van **waterstof**. Enschede beschikt met afvalverwerker Twence over een partij die met eigen panelen en verbrandingscapaciteit met name in de zomer een overcapaciteit heeft die opgeslagen zou kunnen worden in waterstof, om daaruit te putten bij ondercapaciteit aan duurzaam opgewekte elektriciteit of als alternatief voor aardgas. Dit in lijn met de motie 'Onderzoek Waterstofproductie bij Twence' die de gemeenteraad in april 2025 heeft aangenomen.

Natuurinclusieve landbouw

De uitstoot van broeikasgassen door de landbouw is van invloed op ons klimaat. Tegelijkertijd heeft de landbouwsector zelf ook te maken met de gevolgen van klimaatverandering. Volt wil dat natuur, stad en landbouw meer in balans komen en dat we verantwoord produceren en consumeren. Het versterken van de diversiteit in de natuur doen we door verschillende Natura 2000 gebieden in Europa met elkaar te verbinden. Zo versterken we de biodiversiteit en is er meer ruimte voor recreatie en natuur-inclusieve landbouw. Voor Enschede en nabije omgeving zijn dit Aamsveen, Witte Veer en Haaksbergerveen met de aansluitende Duitse veengebieden. Volt wil dat Enschede het initiatief neemt om de **natuurgebieden te verbinden met de Duitse gemeenten**.

⁶ <https://www.klimaat-effectatlas.nl/nl/kaartviewer>

⁷ <https://groenblauwenschede.ireporting.nl/hoofdrapport-wek/samenvatting>

Verder wil Volt dat de gemeente kiest voor **natuurinclusieve landbouw** en veehouderij. Ongeveer een derde van het gemeente-oppervlak van Enschede is landbouwgrond, voornamelijk intensieve melkveehouderij en gras- en maisteelt. Dit is erg belastend voor de bodem, de omliggende natuur en de menselijke gezondheid. Volt NL wil toe naar natuurinclusieve landbouw en veehouderij die past binnen de visie van een circulaire economie. Dat betekent dat de gemeente de agrariërs helpt tot oplossingen te komen met **minder uitstoot van schadelijke stoffen, meer biodiversiteit en meer dierenwelzijn**.

Verduurzaming moet beloond worden. Uit onderzoek van Wageningen University⁸ en LTO blijkt dat 30-50% van de boeren openstaat voor verandering, mits het toekomstperspectief biedt. De gemeente Enschede moet verbreding van bestaande verdienmodellen of het ontwikkelen van compleet nieuwe ondersteunen. Dit door actief beleid te voeren, bijvoorbeeld door (met de provincie en het Rijk) subsidies te geven voor overstap naar andere verdienmodellen of naar kleinschaligheid. Meer kleinschaligheid is beter voor de natuur en is een stap vooruit in het oplossen van het klimaatprobleem. Ook zorgt meer verbreding voor een betere samenhang tussen stad en land. Door deze manier van samenwerken bouwen we aan een **duurzame toekomst**, waarin lokale gemeenschappen een actieve rol spelen in het bereiken van de klimaatdoelen. Samen bouwen we aan een groene, leefbare en duurzame omgeving voor alle inwoners van Enschede.

⁸<https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/plant-research/show-wpr/landbouw-en-klimaatverandering-wat-is-in-de-toekomst-nog-mogelijk.htm>

3 Een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving

Samenvatting

Iedereen heeft recht op een gezonde en schone leefomgeving. Die is onmisbaar voor het welzijn van onze inwoners en verdient daarom prioriteit in het gemeentelijk beleid. Volt kiest voor concrete maatregelen:

- het voorkomen van zwerfafval,
- meer ruimte voor natuur in de stad, zodat er ook aantrekkelijke plekken ontstaan om elkaar te ontmoeten,
- actief nieuwe bedrijven aantrekken die een positieve milieu-impact hebben en werken met ethisch, transparant bestuur.

Met deze aanpak wordt Enschede een aantrekkelijke en gezonde gemeente, waar duurzaamheid en welzijn centraal staan. Volt streeft naar een toekomst waarin iedereen kan genieten van een veilige, schone, aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Alleen door blijvend te investeren in natuur en schone lucht houden we Enschede leefbaar en toekomstbestendig.

Investeer in natuur en schone lucht

In en rond de gemeente Enschede liggen meerdere natuur- en recreatiegebieden en parken. Volt wil dat de gemeente zich blijvend inzet voor het **behoud en verdere ontwikkeling van deze groene gebieden**, zeker op plekken waar de natuur onder druk staat door stikstofuitstoot. Groene gemeenten zijn beter bestand tegen weersextremen als gevolg van klimaatverandering, zorgen voor schonere lucht en zijn bovendien gezonder voor hun inwoners.

De stad laat Enschede scoort over het algemeen goed,⁹ maar sommige wijken zijn te versteend.¹⁰ Daar is de kans op hittestress en wateroverlast groter. In elke straat, buurt en wijk moeten voldoende groene elementen komen, zoals **bomen, struiken, wadi's en groene gevelbekleding**, die zorgen voor een schonere lucht, meer koelte in de zomer en betere bescherming tegen wateroverlast. Zo ontstaan tegelijk **aantrekkelijke plekken om elkaar te ontmoeten**. Daarom wil Volt dat groen onlosmakelijk onderdeel is van alle gemeentelijke ontwikkelplannen, inclusief de financiering. Enschede kan bovendien, door alsnog deel te nemen aan het Schone Lucht Akkoord (SLA)¹¹, actief bijdragen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Een schoner Enschede zonder zwerfafval

Landelijk ervaren inwoners zwerfafval als het belangrijkste probleem dat de gemeente moet aanpakken.¹² Sinds de invoering van het statiegeld op blikjes en de statiegeldmachine op het Stationsplein is er al minder zwerfafval in Enschede, maar er is nog winst te boeken. Volt wil de overlast van zwerfafval op meerdere manieren

⁹<https://www.uitinenschede.nl/zij-maken-enschede/de-groenste-stad>

¹⁰Enschede minst groene grote stad van Overijssel: helft van de wijken te versteend - 1Twente

¹¹<https://schoneluchtakkoord.nl/>

¹²<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/04/14/bijlage-2-eindrapport-subjectieve-monitoring-zwerfafval-2024>

terugdringen, onder andere met voorlichting op kinderdagverblijven en scholen, meer blikvangers langs drukke wegen en meer bewustwording via gerichte campagnes. Een belangrijke bron van zwerfafval is bijplaatsing naast containers. Daarom wil Volt dat de gemeente ontbrekende afvalcategorieën toevoegt aan **bestaande containerlocaties**. Daarnaast kan de gemeente bijplaatsing ontmoedigen door **posters** te plaatsen met de boodschap 'bedankt voor het schoonhouden van de buurt' en groene afscheidingen rondom afvalcontainers te plaatsen. Maak het wegbrengen van (groter) afval bovendien makkelijker door de drie afvalbrengpunten in Enschede ruimere en gevarieerde **openingstijden** te geven. Zo verkleinen we de kans dat dit afval alsnog als bijplaatsing naast containers belandt.

Meer bedrijven met positieve impact op de leefomgeving

Volt wil dat de gemeente met voorrang, en waar passend via subsidies, bedrijven aantrekt die een **positieve impact op het milieu** hebben. Deze bedrijven dragen actief bij aan een schone en gezonde leefomgeving. Daarnaast wil Volt dat de gemeente stimuleert dat bedrijven met een **ethisch verantwoord en transparant bestuur**, met goede **arbeidsomstandigheden** voor medewerkers en toeleveranciers, zich vestigen. Volt wil bovendien dat de gemeente ook al gevestigde bedrijven stimuleert om bij te dragen aan een duurzame en circulaire economie. Dit kan onder meer door over te stappen op hernieuwbare energie, zo zuinig mogelijk met grondstoffen om te gaan en een strenger afvalbeleid te voeren.

4 Sociaal Enschede

Samenvatting

Armoede sluit mensen uit, maar gelukkig pakt de gemeente Enschede het met de menselijke maat aan. Toch is nog meer inzet nodig voor meer kansengelijkheid: zo is het openbaar vervoer voor wie geen auto kan betalen vaak te duur, terwijl eenzaamheid een stille epidemie is en veel jongeren dreigen te vereenzamen. Enschede is trots op haar diversiteit, maar integratie vraagt moeite, vooral in gepolariseerde tijden. Volt kiest voor concrete maatregelen:

- wijkteams versterken als spin in het web en regelingen eenvoudiger en transparanter maken,
- bijna gratis openbaar vervoer, vooral voor mensen met lage inkomens en ouderen - goed voor de portemonnee, het klimaat en de leefbaarheid,
- structureel investeren in maatschappelijke diensttijd, voor meer vrijwilligerswerk en minder eenzaamheid,
- discriminatie actief bestrijden en ontmoetingen tussen culturen stimuleren.

Met deze aanpak wordt Enschede een nog socialere gemeente, waar diversiteit en ontmoetingen tussen culturen gevierd worden. Volt streeft naar een toekomst waarin iedereen gelijk is en zichzelf kan zijn. Kortom, een gemeente voor iedereen.

Nog meer kansengelijkheid

Opgroeien in armoede beperkt je kansen.¹³ Volt is blij dat de gemeente de menselijke maat hanteert, want onderling vertrouwen vormt de basis. Er zijn veel maatschappelijke en professionele organisaties in Enschede die mensen in armoede ondersteunen, maar juist deze doelgroep weet lang niet altijd de weg te vinden naar deze organisaties. Deels komt dat doordat niet altijd duidelijk is welke organisatie waarvoor verantwoordelijk is of waarbij zij kunnen helpen. De wijkteams hebben hiervan een goed overzicht en opereren nu vaak als een spin in het web. Helaas kunnen zij niet al deze hulp bieden. Daarom wil Volt de **wijkteams uitbreiden** zodat zij meer inwoners van Enschede de weg naar de juiste instantie en organisaties kunnen wijzen.

Daarnaast constateert Volt dat de informatievoorziening rondom regelingen zoals toeslagen en bijstand vrij ingewikkeld is en onderling verschillend. Volt wil dat **regelingen die de gemeente uitvoert toegankelijk en inzichtelijk** zijn, zodat toeslagen terechtkomen bij wie ze nodig hebben.

Om deze belangrijke informatie goed tot je te kunnen nemen en mee te kunnen komen in de samenleving, is het belangrijk dat je goed kan lezen. In Enschede bedraagt de laaggeletterdheid 24%, aanzienlijk hoger dan het landelijk gemiddelde.¹⁴ Volt wil daarom (nog) meer aandacht voor de **aanpak van laaggeletterdheid**. Dit doet Volt door onder andere door taaltrainingen op wijkcentra te stimuleren.

¹³<https://www.overheidvannu.nl/actueel/artikelen/2024/08/22/armoede-uitgelegd-aan-mensen-met-geld-zo-destructief-is-armoede>

¹⁴ <https://basisvaardighedeninzicht.nl/dashboard>

(Bijna) Gratis OV

Het is van groot belang dat iedereen makkelijk kan reizen en overal naartoe kan gaan, en dat belangrijke locaties, zoals het ziekenhuis, makkelijk bereikbaar zijn. Voor veel inwoners van Enschede is een auto niet te betalen en ook het openbaar vervoer is vaak te duur. Volt wil daarom dat de gemeente zich inzet voor bijna **gratis OV, om te beginnen voor mensen met de laagste besteedbare inkomens en ouderen**. Hiermee verminderen we niet alleen het autogebruik in de stad, maar dragen we ook bij aan een schonere leefomgeving door minder CO₂-uitstoot. Zo komt er meer ruimte voor natuur en sociale ontmoetingsplekken.

Enschede voor iedereen

We zien dat jongeren zich steeds meer isoleren, waardoor het verenigingsleven onder druk staat. Om hier twee vliegen in één klap te slaan, wil Volt dat de gemeente blijvend en structureel geld vrijmaakt voor een (vrijwillige) **maatschappelijke diensttijd**. Deze kan worden ingezet voor verenigingen, of voor hulp aan ouderen. We zien dat het doen van vrijwilligerswerk vaak naar meer smaakt: de helft van de jongeren die hieraan meededen is na vijf jaar nog steeds vrijwilliger.¹⁵ Ook het initiatief Music Moves, een succesvol initiatief voor vrijwilligers, moet gefinancierd blijven.

De helft van alle Enschedeërs voelt zich eenzaam.¹⁶ **Eenzaamheid** is niet alleen slecht voor het welzijn, het heeft ook een zeer nadelig effect op de fysieke en psychische gezondheid van mensen¹⁷ en vergroot zelfs het risico op dementie.¹⁸ Dementie is de kostbaarste ziekte onder ouderen: bijna 60% van de zorgkosten gaat naar patiënten met deze ziekte.¹⁹

Volt wil dat de gemeente eenzaamheid actief tegengaat door het creëren van laagdrempelige **ontmoetingsplekken in elke wijk**, waar bewoners kunnen zitten, afspreken of samen kunnen sporten. Ook het ontwerp van de openbare ruimte of woonvormen die gericht zijn op samenleven dragen hieraan bij.

Enschede is voor iedereen, en daarom wil Volt er nadrukkelijk voor zorgen dat er genoeg opvangplekken zijn om vrouwen (maar ook mannen) en kinderen uit onveilige situaties te kunnen halen en zo femicide te voorkomen. Er wordt al heel goed werk verricht, maar helaas is er niet altijd een opvangplek in een Blijf-van-mijn-Lijf-huis beschikbaar. Daarom wil Volt het aantal opvangplekken uitbreiden naar 1800.

Diversiteit in Enschede

Nederland is altijd al een mengeling van culturen geweest en in Enschede is dit niet anders. Dit zorgt voor uitdagingen, maar brengt ook nieuwe inzichten en verrijkt onze ervaringen. In Enschede wonen verschillende groepen migranten, zoals Turken, Duitsers en Syriërs. Vaak hebben zij al kinderen van een tweede/derde/vierde generatie en zij zijn officieel Nederlander. In het gepolariseerde politieke klimaat is échte integratie steeds lastiger, zoals bijvoorbeeld door de discussie rondom de moskee duidelijk werd. Volt wil aandacht voor **meer integratie via interculturele evenementen en activiteiten**,

¹⁵ Bijeenkomst Pakhuis Oost op 10 april 2025 met FC Noaber en Music Moves.

¹⁶ <https://enschede.incijfers.nl/dashboard/zorg-en-gezondheid>

¹⁷ <https://www.vzinfo.nl/eenzaamheid/oorzaken-gevolg>

¹⁸ <https://www.alzheimer-nederland.nl/gezond-brein/artikelen/vergroot-eezaamheid-het-risico-op-dementie>

¹⁹ <https://www.vzinfo.nl/ranglijsten/aandoeningen-op-basis-van-zorquitgaven/leeftijd>

waardoor mensen elkaar beter leren kennen en de participatie van migranten wordt bevorderd. Voorbeelden zijn aandacht voor cultuurverschillen op scholen, het stimuleren van diversiteitsbeleid bij bedrijven en de gemeente, manifestaties in de stad, open dagen van geloofshuizen, vredeswandelingen of braderieën. Volt wil graag **focussen op wat we van onze verschillen kunnen leren**.

Enschede is een regenboogstad en dat houdt in dat iedereen in Enschede zichzelf moet kunnen zijn. Toch ziet Volt dat dit in de afgelopen jaren onder druk is komen te staan. Er is haat of soms zelfs geweld tegen LHBTI+-personen, puur om wie ze zijn. Volt wil daarom **meer aandacht** besteden aan **uitsluiting en discriminatie van LHBTI+'ers**, met name op middelbare scholen.

5 Economie

Samenvatting

Enschede is de grootste stad van Overijssel, Oost-Nederland en de Duitse grensstreek én een economische aanjager. Met een **sterke economie** en ondernemingen die voldoende werkgelegenheid creëren, blijft het ook in de toekomst mogelijk al onze ambities te realiseren. Een sterke economie zorgt voor (belasting)inkomsten waarmee de gemeente voorzieningen kan realiseren, zoals maatschappelijke diensten, **aantrekkelijke winkelgebieden** en een **gevarieerd cultureel aanbod**. Volt gaat niet voor het oneindig laten groeien van de economie. Want die zorgt ook voor steeds meer consumptie, afval, verkeer en schaarste, stijgende prijzen en een toenemende inkomenskloof. We willen naar een **duurzame economie**, met een rechtvaardige inkomensverdeling, minder verspilling, schone lucht en water, ruimte voor natuur en tijd voor elkaar. Grip op de groei van de economie vinden we belangrijk. We staan voor zorgvuldige, duurzame keuzes.

Circulaire, gezonde, lokale producten en diensten

Volt wil toe naar een duurzame circulaire economie, waarin het gaat om welzijn in plaats van welvaart. Dat betekent minder en bewuster consumeren. Bewust omgaan met reclame-uitingen kan daaraan bijdragen. In plaats van reclame voor bijvoorbeeld fastfood, fast fashion en producten en diensten die zorgen voor veel CO₂-uitstoot willen we ruim baan geven aan **circulaire, gezonde en zinvolle producten en diensten**. Producten met een kleine ecologische voetafdruk, zoals duurzame mobiele telefoons en kleding, biologische groenten, refill-stations, tiny houses, repaircafe's.

Daar horen ook lokale producten en diensten bij. Als we die stimuleren helpen we niet alleen onze lokale economie maar bevorderen we ook de **trots en betrokkenheid** binnen de gemeenschap. En we gaan de milieuvervuiling tegen. Volt ziet een rol voor de gemeente, bijvoorbeeld door subsidies, in het organiseren van lokale markten en evenementen. Zo helpen we lokale ondernemers om hun producten onder de aandacht te brengen.

Ruim baan voor de (Eu)regio

Twente ligt ver van de Randstad, maar is een economisch sterke regio met potentie. Tussen Berlijn en Amsterdam, een regio die inwoners, toeristen en bedrijfsleven veel te bieden heeft. De prachtige omgeving en goede locatie van onze regio worden steeds beter benut. De laatste jaren laat Twente een bovengemiddelde economische groei zien.²⁰ En de verwachtingen voor dit jaar zijn relatief gunstig, maar dit gaat niet vanzelf en vraagt om samenwerking. Volt wil dat Enschede investeert in de interregionale economie door samenwerking met bijvoorbeeld Gronau en Münster en door te investeren in uitbreiding van deze samenwerking met andere Twentse gemeenten en onze Duitse partners, zoals Euregio. Vooral op economisch veelbelovende terreinen, zoals op het

²⁰ <https://www.rabobank.nl/kennis/d011497600-economische-groei-concentreert-zich-in-beperkt-aantal-regios>

gebied van duurzame batterijen²¹, chip design en fotonische chips²². Op de middellange termijn kunnen juist dit soort initiatieven een forse economische impuls geven aan de stad.

Enschede bevordert nu al de ontwikkeling van innovatieve technologieën door startups, bijvoorbeeld door incubators Novel-T en Stadscampus Connect-U binnen de grenzen die sterke banden hebben met de UT en Saxion. Volt zet zich samen met Volt Münster in om **de ontmoeting tussen ondernemers in de Euregio te stimuleren** door middel van evenementen over onderwerpen als geopolitieke spanningen, woningnood, windenergie en digitalisering. Volt ziet graag dat de gemeente dit soort evenementen stimuleert of overneemt.

Startups

Innovatieve startups zijn belangrijk voor onze economische groei en technologische vooruitgang. Ze zorgen voor werkgelegenheid, maken de gemeente aantrekkelijk voor toeleverende bedrijven en versterken zo de concurrentiepositie van de gemeente Enschede. De gemeente kan met name startups actief op gebied van high-tech, chips en medische technologie, met **veel toegevoegde waarde en weinig ecologische footprint**, ondersteunen door het faciliteren van bedrijfslocaties, waar ze mogelijke partners of klanten kunnen tegenkomen.

Verder wil Volt dat de gemeente nog meer gaat investeren in verbanden als Euregio en TwenteBoard en de samenwerking tussen onderwijs (UT, Saxion, ArteZ, ROC), de gemeente en het bedrijfsleven, zodat de regionale economie en leefbaarheid verder verbeteren.

Een grenzeloze arbeidsmarkt

Enschedeërs hebben beduidend minder banen om uit te kiezen dan de gemiddelde Nederlander. En veel bedrijven in onze regio hebben een structureel tekort aan goed opgeleide mbo'ers en hbo'ers. Barrières, zoals verschillen in cultuur, taal als in juridische en fiscale zaken zijn nadelig voor onze economie, aan beide kanten van de grens. Daarom zet Volt in op versoepeling van het economische grensverkeer. Dit betekent dat we de samenwerking bevorderen binnen het netwerk Grenswerk met Arbeitsagentur Coesfeld, Werkplein Twente, het UWV, de Euregio en organisaties als de Duits-Nederlandse HandelsKamer. Dit om te komen tot een grensoverschrijdende, (digitaal) zichtbare en aantrekkelijke arbeidsmarkt. Door zo de samenwerking tussen Twentse en Duitse bedrijven te bevorderen kunnen we effectief gebruikmaken van de beschikbare werknemers. Deze werknemers kunnen we gezamenlijk kwalificeren door ze vaktechnische opleiding- en werktrajecten te bieden. Zowel bedrijven als arbeidskrachten blijven zo behouden voor de regio.

²¹<https://www.utwente.nl/nl/climate-centre/news/2025/6/345713/munster-stanford-en-twente-versterken-samenwerking-op-het-gebied-van-batterijonderzoek>

²²<https://twente.com/nl/artikelen/5581/innovatieve-fotonische-chips-uit-twente-maken-straks-wereldwijd-nieuwe-technologische-toepassingen-mogelijk/>

Behoud van kennis voor Enschede

Veel studenten vertrekken na afronding van hun studie naar andere delen van Nederland of gaan terug naar het land waar ze vandaan kwamen.²³ Het is belangrijk voor de economie om **young professionals** ('talenten', die waardevolle arbeidskrachten en potentiële ondernemers zijn) te behouden.²⁴ We willen daarom juist - duurzame en kennisintensieve - bedrijven aantrekken die met elkaar een complete loopbaan bieden - van praktisch tot academisch geschoolden. Daar moet het economische beleid van de stad bij uitstek op gericht zijn. Ook biedt een regionale strategie op gebied van **Leven Lang Ontwikkelen** (LLO) kansen om young professionals langdurig te behouden voor de stad en de regio.

Aantrekkelijke centra

Een sterke lokale economie is belangrijk voor werk, welvaart en een leefbare gemeente voor al onze inwoners. We willen in Enschede een **levendig stadscentrum** met een divers aanbod van lokale winkels en horeca, een rijk aanbod aan kunst en cultuur en voldoende en aantrekkelijke openbare ruimtes. Een bruisend centrum met een ruim aanbod aan winkels, horeca en culturele activiteiten is goed voor de leefbaarheid en economische vitaliteit van de gemeente. Zo is Enschede aantrekkelijk voor bewoners, maar ook voor ondernemingen, grote bedrijven en het mkb. **Ook in de stadsdelen** zuid, noord, west en oost en in de dorpen Glanerbrug en Boekelo zijn (kleinere) winkel- en bedrijfscentra nodig voor de leefbaarheid en werkgelegenheid.

²³ https://www.utoday.nl/news/62578/Masterstudenten_trekken_weg_uit_Twente

²⁴ Twents IT-talent trekt naar het westen | Brainnet

6 Bereikbaarheid

Samenvatting

De bereikbaarheid van onze stad Volt pleit voor het realiseren van de principes van de **'15-minuten-stad'**: gemotoriseerd vervoer is ondergeschikt aan de fietsers en voetgangers en in elke wijk kunnen inwoners binnen 15 minuten fietsen of wandelen naar de basisvoorzieningen zoals winkels, scholen en huisartsen. Ons Enschedese **netwerk** van fietspaden, autowegen en spoor- en waterwegen moet goed aansluiten op de omringende steden, de rest van Nederland en Duitsland. Betrouwbaar, **betaalbaar en toegankelijk openbaar vervoer** maakt het voor iedereen makkelijk om zich te verplaatsen én draagt bij aan een duurzame, toegankelijke en bereikbare gemeente. Volt ziet toekomst in een netwerk van **trolleybussen**, dat reizen in de Spoorzone Hengelo-Enschede toegankelijk én duurzaam maakt.

De 15-minutenstad

Bij het inrichten van de leefomgeving staat de **leefbaarheid** van de wijk **voorop**. Op dit moment is er in veel wijken te weinig speelgelegenheid voor kinderen en zijn straten voornamelijk ingericht voor auto's. Door het maken van woonerven en verkeersarme gebieden vergroten we de veiligheid, bevorderen we het **gemeenschapsgevoel** en bieden we kinderen ruimte om buiten te spelen. In de woonomgeving geeft Volt voorrang aan leefbaarheid en veiligheid boven bereikbaarheid per auto.

We kunnen leren van goede voorbeelden uit andere Europese gemeenten die het model van de '15-minutenstad' hanteren, en waar winkels, scholen, huisartsen en diensten te voet, met de fiets of het openbaar vervoer binnen 15 minuten bereikbaar zijn.

Vrachtverkeer over de grote toegangswegen

Vrachtverkeer dat op de bedrijventerreinen van Enschede moet zijn, hoort via de bestaande grote toegangswegen daar naartoe te rijden en niet door de (binnen)stad. Al jarenlang wordt er in Enschede gesproken over de Noordelijke Ontsluitingsweg Enschede Kennispark (NOEK) om vrachtwagens komend vanaf de A1 naar het Kennispark te laten rijden in plaats van door de stad. Volt is **tegen** het aanleggen van deze **ontsluitingsweg**. We willen geen kostbaar natuurgebied opofferen dat voorziet in een grote recreatiebehoefte. Voorts zal de Universiteit Twente afdeling Nanotechnologie last krijgen van de trillingen die veroorzaakt worden door het vrachtverkeer. Deze afdeling is afhankelijk van zeer nauwkeurige metingen, deze trillingen zullen ervoor zorgen dat wereldwijd vooraanstaande techniek zal verdwijnen uit Enschede. We vinden dat de vrachtwagens via de A1 en A35 naar het Kennispark moeten worden geleid.

Veilige en groene Enschedese singels

Enschede hanteert al bij de herinrichting van de stad het STOMP-principe: een belangrijk uitgangspunt voor duurzame en toekomstgerichte stedelijke mobiliteit. Het geeft de voorkeur aan waarin de gemeente herinrichting vormgeeft: eerst **Stappen** (voetgangers dus), dan **Trappen** (fietsen), daarna Openbaar vervoer, dan gedeelde **Mobiliteit** (deelvervoer) en als laatste de **Privé** auto. Dat principe mag de gemeente wat Volt betreft nog strikter hanteren dan ze thans doet. Fietsen en wandelen dragen immers in hoge

mate bij aan een gezonde, duurzame en bereikbare gemeente. Ze verminderen ook de verkeersdruk, mits de fietspaden **voldoende breed** zijn.

Gescheiden fietspaden ten opzichte van de huidige fietspaden zijn 50-60% veiliger²⁵. In Enschede liggen daar kansen, bijvoorbeeld bij bepaalde stukken van de singels.

OV verbeteren & trolleybussen in de SHE

Het (verder) verbeteren van het openbaar vervoer naar en in Enschede is noodzakelijk om de **mobilititeit van inwoners te vergroten**, de verkeersdruk te verminderen en duurzaamheid te bevorderen. Sneller en vaker rijdend openbaar vervoer trekt meer reizigers en maakt het aantrekkelijker om de auto te laten staan. Toegang tot goed openbaar vervoer is belangrijk, zodat iedereen op tijd op werk, school, bij familie of vrienden kan zijn. Dit zijn punten die de gemeente de provincie moet vragen te realiseren. De ontwikkelingen in de **Spoorzone Hengelo Enschede (SHE)** vragen om een proactieve verzwaring en verbetering van het openbaar vervoer. Op deze manier kunnen nieuwe inwoners vanaf dag één gebruikmaken van hoogwaardig openbaar vervoer als alternatief voor de auto. Volt wil op de lange termijn in de SHE de elektrische bussen vervangen door trolleybussen. Op dit ogenblik worden de elektrische bussen vooral 's nachts opgeladen en overdag wordt de stroom verbruikt. 's Nachts is er minder stroomopbrengst dan overdag, omdat er dan geen zonne-energie is. Trolleybussen **gebruik** je overdag, precies **wanneer je de zonne-energie opwekt**. Trolleybussen helpen ons dus om de energie te gebruiken wanneer die beschikbaar is, en zo de **netcongestie te verminderen**.

Bereikbaarheid voor personen met een beperking

In 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (CRPD) getekend. Dit betekent dat de gemeente Enschede verplicht is om de rechten van deze inwoners te behartigen. Op dit ogenblik is de route van het station naar het ziekenhuis nog steeds onvoldoende toegankelijk en veilig voor blinden en slechtzienden. Door het aanleggen van veilige en ook **meer blindegeleide paden** wil Volt een verbetering van de bereikbaarheid van de stad voor blinde en slechtziende inwoners en bezoekers realiseren.

Veel trottoirs in Enschede zijn hobbelig en in sommige gevallen te smal om veilig met een **rolstoel** overheen te rijden. Het is daarom belangrijk om die trottoirs te verbeteren. Ook zal dit in sommige gevallen betekenen dat de weg **voor de auto's smaller** zal worden en de maximumsnelheid omlaag (lager dan 30 of 50 km/u) gebracht zal moeten worden.

²⁵ Onderzoek van de SWOV (Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid) in 2022

7 Onderwijs

Samenvatting

In het basis- en voortgezet onderwijs 'gaat' de gemeente over met name de huisvesting, het leerlingenvervoer en het stimuleren van onderwijsprogramma's. Volt wil zich inzetten voor:

- meer 'huiskamers' in zowel basis als vo-scholen
- versneld verduurzamen van schoolgebouwen
- actief sturen op veiligheid rondom scholen, in overleg met leerlingen
- meer cultuureducatie op middelbare scholen

Kansengelijkheid

Volt wil een toekomst waarin elk kind de kans krijgt om zich te ontwikkelen, ongeacht achtergrond of beperkingen. Om kansengelijkheid te bevorderen, heeft de gemeente samen met de gemeenteraad in 2024 de nota *Kansrijk Enschede* vastgesteld, een nota waar de Volt-fractie actief aan bijgedragen heeft. Elk kind moet kunnen opgroeien in een veilige en sociale leeromgeving. Volt streeft ernaar dat de gemeente meer basis- en middelbare scholen faciliteert om een '**huiskamer**' in te richten waar kinderen, ouders, wijkcoaches, sportclubs en zorgaanbieders met elkaar in contact komen.

Verduurzamen van schoolgebouwen²⁶

De gemeente is verantwoordelijk voor het bouwen, onderhouden en verbeteren van schoolgebouwen voor het basis-, speciaal en middelbaar onderwijs en het verstrekken van financiële middelen voor gymzalen en energievoorzieningen. In Enschede zijn de schoolgebouwen gemiddeld 40 jaar oud en vaak niet (voldoende) duurzaam. Om de CO2-uitstoot, het aardgasverbruik en het elektragebruik van scholen terug te brengen en het binnenklimaat te verbeteren, moet de gemeente die schoolgebouwen **versneld** verduurzamen.

Een gezond binnenklimaat in scholen is van essentieel belang voor het presteren en leren van leerlingen. Zo veel mogelijk Enschedese schoolgebouwen moeten het keurmerk 'Frisse scholen' krijgen, waar op gebied van luchtkwaliteit, vocht, ventilatie en fijnstof passende maatregelen worden getroffen. De gemeente moet de scholen bij het aanvragen van de subsidie 'Frisse Scholen' ondersteunen en waar mogelijk zorgen voor aanvullende financiering. Bij een **update van het Integraal Huisvestingsplan (IHP)**, dat najaar 2025 wordt vastgesteld, moet daar bijsturing op plaatsvinden.

Verkeersveiligheid rondom scholen

Verkeersveiligheid rondom scholen heeft afgelopen jaren veel aandacht gehad in Enschede, mede na een dodelijk ongeluk en enkele aanrijdingen. Er zijn maatregelen rondom scholen genomen, zoals stukjes 30 km/u, borden en andere belijning op de weg. Volt vindt de verkeersveiligheid rondom scholen nog steeds een belangrijk thema, dat blijvend aandacht behoeft. Ze pleit voor een actieve rol voor de gemeente op gebied van

²⁶<https://bouwstenen.nl/sites/bouwstenen.nl/files/uploads/1650902-0134%20v1.0%20-%20Integraal%20Huisvestingsplan%20Onderwijs%20Enschede.pdf>

'Pak-de-fiets-beleid', het faciliteren van **'school-thuis-route-checks'**, het kinderen laten meedenken over oplossingen voor hun school, meer Kiss & Ride zones inrichten, en dat alle basisscholen zich aansluiten bij het programma **'Veilige schoolomgeving'** van de provincie Overijssel.

Cultuureducatie

Volt vindt het belangrijk dat de gemeente door subsidieregelingen ervoor zorgt dat onze kinderen en jeugd vaak in aanraking komen met cultuur. De gemeente kan dat doen door culturele programma's en educatieve activiteiten te ondersteunen en te stimuleren.

Muziek-, dans- en kunstlessen horen op elke school gegeven te worden, in het basis- en voortgezet onderwijs en de gemeente moet voor die lessen of projecten op gebied van muziek, dans en kunst geld beschikbaar stellen. Voor het basisonderwijs is er een convenant cultuureducatie Enschede opgesteld: die moet er ook komen voor het middelbaar onderwijs. Volt wil een uitbreiding van het **Cultuurmenu** naar die scholen in het **voortgezet onderwijs**.

8 Gezondheid

Samenvatting

Zorg, welzijn en volksgezondheid zijn belangrijke taken voor Enschede als centrumgemeente. Oplopende kosten in de jeugdzorg en tekorten door de dubbele vergrijzing - meer en oudere ouderen - vragen om een andere aanpak. Volt kiest voor preventie en zorgt ervoor dat de gemeente de zorg toegankelijker, effectiever en minder bureaucratisch maakt. Volt kiest voor concrete maatregelen:

- extra ondersteuning bieden aan mantelzorgers, toekomstige ouderen, jeugd die vastloopt en studenten met stressklachten,
- welzijnsorganisaties stimuleren om samen te werken, zodat ondersteuning voor kwetsbare groepen beter bereikbaar is,
- samenwerking tussen huisartsen versterken door gemeenschappelijke ruimtes te faciliteren,
- laagdrempelige informatie centraal aanbieden, bijvoorbeeld in wijkcentra.

Met deze aanpak wordt Enschede een gemeente waar de zorg draait om gezondheid en mensen en niet om papierwerk. Volt streeft naar een toekomst waar zorgaanbieders samenwerken en waarin iedereen de juiste zorg krijgt.

Focus op preventie

Volt wil graag dat iedereen gezond oud kan worden en de druk op de zorg afneemt.

Preventie van welvaartsziekten is daarom van cruciaal belang, niet alleen voor het individu, maar voor de hele samenleving. Kennis over gezondheid motiveert mensen om beter voor zichzelf en anderen te zorgen. Valpreventie voor ouderen, vaccinatievoorlichting, gezondheidsprogramma's of informatiebijeenkomsten over mentale gezondheid kunnen hieraan bijdragen. Er is al een mooi aanbod, maar er is meer samenhang en verbinding mogelijk tussen bestaande gezondheidsprogramma's en partijen. Volt wil dat de gemeente de samenwerking en afstemming van het gezondheidsaanbod faciliteert.

De helft van Twente heeft overgewicht, en dit neemt toe. **Overgewicht** heeft ernstige lichamelijke en psychische gevolgen en het behandelen van deze gevolgen brengt hoge kosten met zich mee, vooral op latere leeftijd. Volt wil stevig inzetten op preventie, met gezondheid centraal. Een neveneffect is de positieve invloed die kinderen hebben op hun ouder(s) en/of verzorger(s) op het gebied van leefstijl en voedsel. Volt ziet **gezonde schoolmaaltijden** en **extra beweging** als middel tegen de gezondheids crisis. Gezonde scholen die verantwoorde voeding aanbieden en aandacht besteden aan leefstijlverandering, laten zien dat er een positief effect is op de gezondheid van de kinderen.

Gemeenten dienen al samen met andere overheden, zoals de provincie en GGD wettelijke, taken uit te voeren rondom gezondheidspreventie. Ook met voedingsdeskundigen, ouders en scholen dient er samengewerkt te worden om de levensstijl van kinderen te verbeteren. Een **Gezonde School** stimuleert een gezonde en bewuste leefstijl en helpt dat mogelijk te maken voor alle leerlingen of studenten en medewerkers. Zoals het aanbieden van gezond eten, het faciliteren van sport- en beweegactiviteiten of bijvoorbeeld door studenten bewust te maken van hoe ze leven.

Het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs kan dat realiseren met ondersteuning van de gemeente.

Volt wil dat deze “Gezonde scholen” de norm worden in Nederland en dus ook in Enschede. Elk kind in Enschede voorzien van een **schoolfruitmaaltijd en voedingsinformatie**, dat moet het nieuwe normaal worden. We gebruiken naast bovenstaand Twents voorbeeld ook de Zweedse en Finse modellen als leidraad voor het beleid voor Enschede. In deze modellen staan bewustwording over een gebalanceerde maaltijd en ouderbetrokkenheid centraal.

Verwacht wordt dat de kosten door gezondheidspreventie (gezonde schoolfruitprogramma's, voedingsinformatie en verandering van leefstijl) op de lange termijn worden uitbetaald dankzij **minder overgewicht en andere gezondheidsproblemen en dus lagere zorgkosten**.

Minder bureaucratie, meer samenwerking

Volt denkt dat zorgpartijen veel van elkaar kunnen leren en beter kunnen samenwerken. We willen daarom dat de gemeente de **verantwoordelijkheid neemt om zorgpartijen samen te brengen** en verbetering van zorg stimuleert. Hiervoor is nog meer helderheid nodig over taken, verantwoordelijkheden en langetermijndoelen. Er moet ook structurele financiering voor aanbod en menskracht zijn.

Zo'n 1200 Enschedeërs zitten nog zonder vaste huisarts.²⁷ Het openen van de huisartsenpraktijk Twentse Oorsprong is een mooie stap in de goede richting, maar nog altijd is er in Enschede een tekort aan huis- en tandartsen en het aantal inwoners dat zonder huisarts zit zal naar verwachting fors toenemen.²⁸ Werkdruk en huisvesting zijn grote drempels voor nieuwe huisartsen. Volt wil dat de gemeente **stimuleert dat er grotere praktijken komen**, onder andere door huisvesting te faciliteren. Ook willen we **samenwerking tussen huisartsen bevorderen**. Enschede kent veel solopraktijken, waardoor huisartsen niet alleen arts zijn, maar ook veel administratie doen en kennis moeten hebben van financiën en wet- en regelgeving. Door grotere praktijken te vormen, kan een huisarts zich focussen op zorg, terwijl ander personeel zich kan bezighouden met ondersteunende taken.

Betere en duidelijkere samenwerking met en tussen alle zorgpartijen verlaagt kosten en verhoogt de kwaliteit van zorg. We willen deze samenwerking, maar ook de sociale samenhang in de wijken verder vormgeven en ondersteunen **in wijkcentra**, (zoals in Familiehuis West²⁹). Hier krijgen ouders en kinderen in de wijk op één plek laagdrempelig toegang tot sociale activiteiten en de benodigde zorg of informatie. Volt wil op dezelfde manier ook een informatiepunt voor ouderen en mantelzorgers waar zij terecht kunnen voor hulp, informatie, ondersteuning en voorzieningen. Hoewel Enschede al is uitgeroepen tot 'mantelzorgvriendelijke gemeente',³⁰ is het belangrijk om een plek te hebben om krachten te bundelen en expertise te vergroten.³¹

²⁷<https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/3e812f6a-8e8b-4609-a7ac-6f2ed6128f55?documentId=fc8ad95d-1951-42c7-be44-a3d55b0a8567>

²⁸<https://www.1twente.nl/artikel/5312101/huisartsentekort-in-enschede-aangepakt-met-praktijk-voor-uiteindelijk-4000-mensen>

²⁹<https://wijkwijzerenschede.nl/familiehuis-west>

³⁰ <https://www.werkenmantelzorg.nl/organisatie/gemeente-enschede/>

³¹<https://www.mantelzorg.nl/pro/onderwerpen/mantelzorgondersteuning/omslag-naar-expertisecentrum-mantelzorg-hoe-werkt-dat>

Extra aandacht voor jong en grijs

Sommige mensen hebben in onze stad wat meer ondersteuning nodig dan anderen. Steeds meer **kinderen en jongeren** willen graag jeugdzorg, waardoor de kosten ook enorm toenemen. De gemeente heeft in 2024 een goed plan opgesteld om meer grip te krijgen op die kosten, waar Volt heel blij mee is. Toch ziet Volt nog andere verbeterpunten dan die in het plan staan: geef de gezinnen een vaste casemanager die het volledige verhaal kent en het gezin langs alle betrokken instanties begeleidt. Zo blijft de zorg persoonlijk.

Stress onder **studenten** is hoog, al gaat het nu beter dan tijdens de coronaperiode in 2020-2021. Mentaal welzijn en genotmiddelengebruik blijven moeilijke onderwerpen, omdat veel studenten hun problemen liever zelf oplossen of zich schamen erover te praten.³² Volt wil dat onderwijsinstellingen samen met de gemeente meer aandacht besteden aan deze problematiek. De gemeente kan bijvoorbeeld samen met onderwijsinstellingen en zorginstanties een breed plan opstellen, bijvoorbeeld door **informatiebijeenkomsten over gezondheid** voor mbo-, hbo- en wo-studenten te organiseren.³³

Door **vergrijzing** groeit de vraag naar **ouderenzorg** de komende jaren sterk: tegen 2050 komen er veel 65-plussers bij, terwijl de groep die voor hen zorgt nauwelijks groeit.³⁴ Er zijn dus extra handen nodig. Volt streeft ernaar dat de gemeente actief investeert in **extra menskracht voor ouderenhulp**, bijvoorbeeld door meer samen te werken met opleidingsinstututen, en het inzetten van mensen in re-integratietrajecten, bewoners van asielzoekerscentra, maatschappelijke stagiaires, actieve gepensioneerden en andere vrijwilligers. Zo ontstaan win-win situaties: ouderen krijgen ondersteuning, deelnemers doen zinvolle ervaring op en de sociale samenhang in buurten versterkt. Daarnaast willen we het aantal verzorgingshuizen en woonzorgcomplexen in Enschede verder vergroten, zodat de wijkverpleging minder hoeft te reizen en meer tijd overhoudt voor zorg. Hierdoor verbinden we mensen en bestrijden we **eenzaamheid**.

³² <https://www.trimbos.nl/wp-content/uploads/2023/11/AF2139-Monitor-hoger-onderwijs-2023.pdf>

³³ <https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2021/01/2024-Handreiking-gemeenten-bevordering-mentale-gezondheid-ieuq-d-def.pdf>

³⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/01/15/gematigde-groei-rapport-van-de-staatscommissie-demografische-ontwikkelingen-2050>

9 Veiligheid

Samenvatting

Enschede is zeker geen onveilige gemeente, maar scoort wel slechter dan vergelijkbare gemeenten. Klimaatverandering en de geopolitieke spanningen kunnen voor veiligheidsproblemen zorgen. En inwoners van Enschede moeten (sociale) veiligheid voelen in hun eigen wijken en buurten. Volt zet zich daarom in voor een aanpak van veiligheid die alle aspecten, van rampen tot criminaliteit, afdekt. Door **samenwerking** van hulpdiensten en handhavers zorgen we ervoor dat hulp snel en doeltreffend kan worden geboden. Zodat de inwoners zo goed mogelijk beschermd worden en ook weten wat ze zelf kunnen en moeten doen. Volt wil in Enschede een **sterke sociale basis creëren** die criminaliteit ontmoedigt. Bijvoorbeeld door het **verbeteren van de ruimtelijke omgeving** die bijdraagt aan zowel de sociale veiligheid als de verkeers- en waterveiligheid. Maar ook door **discriminatie tegen te gaan**. Samen bouwen we aan een veilige, leefbare gemeente waar iedereen zich thuis kan voelen.

Voorbereiden op grote calamiteiten

Door overstromingen door klimaatverandering, (cyber)aanvallen op onze infrastructuur voor drinkwater, riolering, elektriciteit en internet is de gemeente is kwetsbaarder geworden. Volt vindt het belangrijk om inwoners goed voor te bereiden op mogelijke calamiteiten. Niet alleen door een communicatiecampagne, maar ook door materieel voorbereid te zijn met krachtige pompen en een voorraad batterijen. Publieke en private schuilplekken moeten we in kaart hebben als gemeente.

Volt heeft vorig jaar een motie aangenomen gekregen, onder andere voor het aangaan van een partnerschap met een stad in **Oekraïne, Konotop**. Dat contact kan de gemeente ook benutten om te leren van de Oekraïense *hands-on* ervaringen met calamiteiten en de voorbereiding daarop.

Het brandveiligheidsproject³⁵ van de Twentse brandweer willen we promoten en verder uitbreiden. Het project is bedoeld om jongeren **bewust te maken** van brandveiligheid en risicopreventie door middel van VR simulaties. Het project heeft al een Europese prijs gekregen.

Criminaliteit

Om criminaliteit en intimidatie op straat te verminderen, is het belangrijk dat we **voldoende handhavers** hebben met de juiste middelen. Volt wil dat boa's meer ingezet worden op het **verhogen van het (gevoel van) veiligheid** in plaats van het uitschrijven van (parkeer)boetes. Die zijn goed voor de gemeentekas, maar dragen niet echt bij aan ons gevoel van veiligheid. **Meer zichtbaarheid op straat** verhoogt de kans om daders in de kraag te grijpen, zeker wanneer er makkelijk contact en wederzijds vertrouwen is tussen inwoners en handhavers.

Om criminaliteit in de regio te voorkomen is **samenwerken** binnen de veiligheidsregio Twente en met andere regio's belangrijk. We moeten de georganiseerde

³⁵ <https://twentesafetycampus.nl/>

misdaad geen kans geven, vooral niet als het gaat om kwetsbare groepen zoals kinderen en jongeren. Een stevige **sociale basis** en een **hogere kans om gepakt te worden** maken criminaliteit onaantrekkelijker.

Veilige wijken en buurten

Bijna 40 procent van de Enschedeërs voelt zich weleens onveilig in de eigen buurt. Grote delen van Enschede worden als goed leefbaar ervaren, maar onder andere in Wesselerbrink-Noord, Stroinkslanden-Zuid, Boswinkel-Beneluxlaan, Diekman-Diekmanstraat en stadscentrum ervaren bewoners de leefbaarheid als 'zwak' tot 'zeer onvoldoende'³⁶. Het gevoel van onveiligheid heeft niet direct te maken met criminaliteitscijfers. Door **aanpassingen in de openbare ruimte** kunnen we het gevoel van (sociale) onveiligheid verminderen. Bijvoorbeeld door in van nieuw te ontwikkelen stadsdelen als Pakhuiskwartier/Centrumkwadraat. Maar **ook in bestaande buurten** kunnen we als gemeente de veiligheid bevorderen. Door uit te gaan van de 'stad van de mens' en zo min mogelijk van 'de stad van de auto'. Dit betekent:

- nauwe betrokkenheid van bewoners al in de ontwerpfase;
- brede trottoirs en fietspaden en relatief weinig ruimte voor de auto's (om te parkeren);
- bebouwing op de begane grond die uitnodigt tot contact met de straat;
- woningen met een eigen ruimte voor het huis zodat bewoners zich meer verantwoordelijk voelen voor de straat en wat daar gebeurt.

De **inrichting van de ruimtelijke omgeving** speelt ook een belangrijke rol bij het voorkomen van criminaliteit. Mensen kunnen hun sociale leven leiden als ze zich vrij voelen om te gaan en te staan waar en wanneer ze dat willen, ook 's nachts. **In Enschede is onderzocht waar de ervaren onveilige plekken zijn. Volt pleit ervoor dat zo veel mogelijk van die plekken zo spoedig mogelijk veilig gemaakt worden.** Een en ander in aanvulling op de activiteiten van Enschede in het kader van **Veilige Steden**³⁷.

Volt wil er ook nadrukkelijk voor zorgen dat er genoeg opvangplekken zijn om vrouwen (maar ook mannen) en kinderen uit onveilige situaties te kunnen halen. Er wordt al heel goed werk verricht, maar helaas is er niet altijd een opvangplek in een Blijf-van-mijn-Lijf-huis beschikbaar. Daarom wil Volt het aantal opvangplekken uitbreiden tot 1800.

Een veilige stad voor iedereen

Veel mensen lopen tegen maatschappelijke drempels aan om wie zij zijn, en niet om wat ze doen of kunnen. Racisme, antisemitisme, islamofobie, seksisme, homohaat en discriminatie komen nog steeds te vaak voor. Iedereen, ongeacht afkomst, gender, religie, beperking, seksuele geaardheid, leeftijd of opleiding verdient een gelijkwaardige behandeling; artikel 1 van onze Grondwet sluit discriminatie op welke grond dan ook uit.

Over 2023 zien we een toename van het aantal meldingen van antisemitisme³⁸. Uit onderzoek blijkt dat ook moslimdiscriminatie een wijdverbreid en hardnekkig

³⁶ <https://www.leefbaarometer.nl/kaart/#splash>

³⁷ <https://www.programmaveiligesteden.nl/gemeenten/gemeente-enschede>

³⁸ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2024D45569>

fenomeen³⁹ is, geen opeenstapeling van losse incidenten. Volt wil dat de gemeente Enschede bij monde van B&W blijft uitdragen dat iedereen in onze stad, ongeacht afkomst, kleur, geaardheid, religie, **gelijk** is.

³⁹<https://www.regioplan.nl/actueel/onderzoek-moslimdiscriminatie-is-hardnekkig-en-ontwrichtend/>

10 Cultuur, sport en recreatie

Samenvatting

Sporten, cultuur en recreatie zijn belangrijk voor al onze inwoners. Om gezond te worden en te blijven, van lichaam en geest. Volt ziet investeringen hierin als een belangrijke vorm van preventie en wil de investeringen blijvend op hoog niveau houden. Dit wil Volt graag zien:

- Langdurig budget voor kunst en cultuur, want = preventie
- Sporthal erbij
- Meer voorzieningen voor buiten sporten
- Kunstroute
- Extra museum
- Weerbare lokale en regionale media

Cultuur, sport en recreatie = preventie

Volt wil dat in Nederland standaard 0.7% van het bbp uitgegeven wordt aan cultuur, sport en recreatie. Ook in Enschede zijn die uitgaven nodig, want sporten, cultuur en recreatie zorgen voor een gezonde geest in een gezond lichaam. We juichen bijvoorbeeld voor FC Twente, zijn lid zijn bij een sportclub of genieten van muziek en kunst in de stad. De musea, theaters en creatieve broedplaatsen verbreden en verdiepen ons wereldbeeld en zijn het startpunt van nieuwe en creatieve creaties. Enschede stelt komende jaren extra geld voor cultuur beschikbaar: daar zijn we als Volt heel blij mee. Maar **ook in de periode na 2030 moet er voldoende budget zijn**. Want investeren in Enschedese voorzieningen op gebied van sport, recreatie en cultuur is een belangrijke vorm van preventie waarmee we onze inwoners gezond houden.

Sporten: extra sporthal én voorzieningen buiten

Het aantal **sporthallen** is al jaren onder de maat, bij de huidige en geplande moet er minimaal één bij komen⁴⁰, en dan wel zodanig dat vernieuwde sporthallen door zo veel mogelijk partijen gebruikt kunnen worden.

Er moet **langdurige financiële zekerheid** zijn voor de sportverenigingen. Zo kunnen de uiteindelijke kosten per bouwproject omlaag en kan er meer gedaan worden, omdat de opstartkosten afnemen en spullen en kennis hergebruikt kunnen worden.

Volt Enschede wil een focus op sport en recreatie **in de natuurlijke omgeving**. Daarom willen we de sportvoorzieningen in parken en de kwaliteit en hoeveelheid wandel-, hardloop-, mountainbike- en fietspaden verder uitbreiden. In alle parken moet de gemeente vrij toegankelijke bootcamp-, fitness- en/of calisthenics **toestellen** plaatsen. De stad leent zich uitstekend om zelf in te gaan hardlopen: door het bewegwijzeren van mooie hardloop- en wandelroutes van diverse lengtes door de stad en de parken stimuleren we onze inwoners om te gaan hardlopen of wandelen. Het Rutbeek moet gebruikt kunnen blijven worden voor recreatie, spelen (speeltuintjes), sporten (speeltoestellen) en evenementen, waarbij het een natuurgebied moet blijven.

⁴⁰<https://www.1twente.nl/artikel/5550902/verouderde-sporthal-in-enschede-krijgt-renovatie-en-toch-zijn-de-gebruikers-niet-blij-hiermee-wordt-niets-opgelost>

In het basisonderwijs is er al veel aandacht voor cultuur en sport. Ook op hogere leeftijd is sport super belangrijk. Sportende ouders zijn een belangrijk voorbeeld voor jonge kinderen. Door een hoge werkdruk en/of financiële uitdagingen kunnen lang niet alle inwoners in Enschede het sporten betalen. We willen dat de gemeente goedkope **sporttrainingen**, zoals bootcamp of hardloop, in onze stadsparken organiseert. Dat kan in samenwerking met bestaande aanbieders.⁴¹

Kunstroute en Starkid

De ooit aantrekkelijke **kunstroute** tussen de Enschedese musea en de wijk Roombeek verdient een opfrisbeurt, een nieuwe injectie. Dat ziet Volt graag door langs de prestigieuze Museumlaan kunstzinnige (speel)objecten te plaatsen en de routes vanuit het centrum en het station veel duidelijker te bewegwijzeren. Kinderen en hun ouders worden zo verleid om naar onze musea te lopen en fietsen. Ook een opknapbeurt van het overwoekerde **kunstwerk** 'Starskid'⁴² in **Glanerburg** is belangrijk. Dat kunstwerk is ooit geplaatst om het belang en samenwerking van open grenzen in Europa te herdenken. Het is nu overwoekerd.

Euregio Cultuurpas

In de hele Euregio zijn ruim 200 musea en culturele attracties. We willen dat de gemeente het initiatief neemt om een **Euregio-cultuurpas** aan inwoners in de Euregio aan te gaan bieden. Met zo'n pas kunnen inwoners met korting de musea en culturele attracties bezoeken. Op deze manier stimuleren we bewoners aan beide zijden van de Duits-Nederlandse grens om eens 'cultureel te gluren bij de burens' en om bij elkaars musea en culturele attracties op bezoek te gaan. Er bestaat al een vergelijkbaar initiatief in het grensgebied Aken/Heerlen/België waar 28 musea samenwerken met een combi-ticket.

Meer musea, meer kunst op straat

Fraaie musea, aantrekkelijke street art en graffiti, bruisende festivals en evenementen trekken mensen van binnen en buiten onze stads- en landsgrenzen naar Enschede. Die musea en kunstuitingen verbinden oud en jong, brengen verschillende culturen nader tot elkaar, helpen ons telkens weer kritisch na te denken. Over onze waarden en normen, over wat 'mooi' is en waarom, over vroeger en nu.

In Enschede zijn er vier musea en zo'n vijftig kunstwerken op openbare plekken, wat voor een grote stad met ruim 160.000 inwoners een relatief beperkt aanbod is. Steden met een vergelijkbaar inwonersaantal hebben veel **meer musea**: Eindhoven heeft acht musea, Den Bosch negen. Volt wil meer dat de gemeente initiatief neemt om een vijfde museum toe te voegen, samen met culturele partners. Dat is bij voorkeur gericht op contemporary art, waarbij het een sterke band heeft met Artez als kennisinstelling en met de musea in de Enschedese partnersteden.

⁴¹ <https://www.parkrun.co.nl/vanheekpark/>

⁴² <https://www.tubantia.nl/enschede/kunstwerk-van-dennis-oppenheim-is-al-20-jaar-het-best-bewaarde-geheim-van-twente~a59833ba/>

Versterk de lokale en regionale media

We willen dat de gemeente de komende jaren voldoende budget vrijmaakt voor de versterking van de lokale en regionale media. Die moeten hun eigen karakter kunnen behouden en **onafhankelijk, onpartijdig en weerbaar** tegen politieke beïnvloeding zijn. Volt ziet de omzetting van lokale omroepen naar streekomroepen als een goed moment om ook over de landsgrenzen te kijken voor lokale nieuwsvoorzieningen. Waarom zou je als inwoner van de grensregio wel informatie krijgen over Nederland, maar niet over de stad net over de grens?

Daarom stimuleert Volt structurele samenwerking tussen publieke omroepen in grensregio's. Dat kan bijvoorbeeld door **Euregioredacties** op te zetten. De stip op de horizon is dat inwoners van een grensregio op één plek nieuws van rondom hun woonplaats kunnen lezen, niet gehinderd door grenzen. De 'uit jouw regio'-functionaliteit in de NOS-app is een mooie eerste stap.

11 Een slimme gemeente

Samenvatting

Een slimme gemeente verbetert de toegankelijkheid en kwaliteit van haar diensten door in te zetten op digitalisering en data transparantie. Maar ook door juist de keerzijden en sociale impact van technologische veranderingen in het oog te houden. De gemeente moet **toegankelijke platforms** oprichten en **ondersteuning** bieden aan alle inwoners die digitaal vaardig willen worden - met speciale aandacht voor laaggeletterden en inwoners met beperkte digitale kennis. Zo versterkt de gemeente het vertrouwen en de betrokkenheid van de gemeenschap.

De gemeente moet weer data soeverein worden. Dit houdt in dat we de afhankelijkheid van niet-Europese techbedrijven afbouwen en waar mogelijk **Europese alternatieven** gebaseerd op open standaarden gebruiken.

Artificiële intelligentie biedt mogelijkheden voor de gemeente, maar we moeten zorgen dat de inzet hiervan niet ten koste gaat van de kwaliteit van de dienstverlening, transparantie van de manier van werken en de borging van privacy van de inwoners.

Dienstverlening

In de moderne gemeentelijke dienstverlening is het van groot belang dat gemeenten de kwaliteit van hun diensten op een slimme manier verbeteren. De digitalisering van gemeentelijke processen is niet alleen een kwestie van procesverbetering, maar ook van **kostenbesparing**. Dit geld kan worden gebruikt voor de verbetering van de diensten en ondersteuning van kwetsbare groepen in de gemeente.

De gemeente heeft een digitaal platform, mijn.Enschede, waar inwoners gemeentelijke zaken, zoals uitkering en bijstand, gemakkelijk in kunnen zien. Volt streeft ernaar om deze digitale omgeving verder uit te breiden met niet alleen gemeentelijke diensten, maar ook met activiteiten uit de buurt, makkelijk **contact** met de wijkteams en wijkagenten en discussiëren over lokale projecten. Dit zorgt er niet alleen voor dat inwoners meer geïnformeerd en betrokken zijn, maar vergroot ook het contact tussen inwoners en stimuleert deelname aan sociale evenementen.

Loketten voor persoonlijke hulp en ondersteuning blijven onmisbaar. Persoonlijk contact geeft de overheid een gezicht, vergroot de toegang tot informatie en gemeentelijke diensten, voorkomt fouten en misverstanden en dus correcties achteraf. Door deze loketten in stand te houden, blijft de gemeente ook toegankelijk voor inwoners met beperkte digitale kennis.

Grip op digitale zaken

Bijna alle gemeenten maken voor hun bedrijfsvoering en digitale dienstverlening gebruik van software van Amerikaanse techbedrijven.⁴³ Ook Enschede.⁴⁴ Hierdoor kunnen de persoonsgegevens van Enschedeërs toegankelijk zijn voor de Amerikaanse overheid. Dit is in strijd met de Europese privacywetgeving (AVG) en handelsverdragen. Volt wil de afhankelijkheid van niet-Europese techbedrijven afbouwen en waar mogelijk **Europese alternatieven** gebaseerd op open standaarden gebruiken.

⁴³ <https://ibestuur.nl/artikel/gemeenten-voelen-zich-klemgezet-door-microsoft/>

⁴⁴ <https://rawworks.nl/rawworks-helpt-gemeente-enschede-met-cloud-transitie-met-onecloud/>

Er wordt al sinds 2020 gewerkt aan een Europees alternatief: Gaia-X.⁴⁵ Dit is een Europees initiatief dat een veilige, transparante en soevereine data-infrastructuur wil bouwen als antwoord op Amerikaanse of Aziatische cloud aanbieders. Deze infrastructuur voorkomt dat één of meerdere grote bedrijven met onze data oneerlijk concurrentievoordeel kunnen creëren. Volgens Gaia-X bestaan inmiddels ruim 150 gebruiksscenario's in sectoren als energie, maakindustrie, landbouw, lucht- en ruimtevaart, financieel, mobiliteit, gezondheidszorg en onderwijs.

Toch groeit dit systeem niet snel genoeg doordat potentiële gebruikers wachten tot het systeem groot genoeg is en aanbieders van diensten moeite hebben met opschalen zolang er weinig geïnteresseerden zijn. Overheden kunnen helpen deze impasse te doorbreken. **De gemeente Enschede speelt een belangrijke rol bij de keuze voor een clouddienst**, die voldoet aan wettelijke verplichtingen, de privacy van inwoners beschermt, en die past binnen de bredere visie op digitale dienstverlening. Volt wil dat de gemeente Enschede aanstuurt op een **aanbesteding door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) die voldoet aan deze Europese waarden**. Dit sluit aan bij de nota *Wolken aan de Horizon*, waarin Nederland in 2029 een volwassen nationale cloud infrastructuur moet hebben, waarmee Nederland essentiële overheidsdiensten in eigen beheer houdt.⁴⁶

Dit initiatief kan worden gefinancierd uit verschillende landelijke en Europese fondsen die data spaces en soevereine cloud infrastructuur aanjagen.⁴⁷ In de nationale politiek is veel steun voor deze transitie.⁴⁸ Begin juli 2025 verscheen de Nationale Digitalisering Strategie (NDS) van het demissionaire kabinet.⁴⁹ ⁵⁰ Succesvolle implementatie daarvan vereist **langdurige samenwerking tussen gemeenten**, want alleen die bieden Europese cloud aanbieders de zekerheid dat investeringen kunnen worden terugverdiend. De gemeente Enschede moet zich hierbij aansluiten.

Artificiële intelligentie in Enschede

De opkomst van artificiële intelligentie (AI) heeft traditionele bedrijfsprocessen, werkstromen en operationele modellen in hoog tempo fundamenteel veranderd. Deze disruptieve technologie biedt kansen, maar brengt ook serieuze risico's met zich mee. We moeten in Enschede deze technologie verantwoord inzetten; dit betekent dat we geen loze beloftes maken en ook de risico's van de technologie moeten communiceren en erkennen. De zomernota 2025 van de gemeente Enschede is ervan uitgegaan dat een investering van 1 miljoen euro in artificiële intelligentie een **kostenbesparing** van 2,35 miljoen euro per jaar (30 fte) zal opleveren binnen de gemeente.⁵¹ Een concreet plan over waar AI ingezet zou worden om tot deze besparing te komen ontbrak echter. Bij de inzet van AI moet er **op voorhand duidelijk** zijn waarvoor het gebruikt gaat worden. Alleen zo

⁴⁵<https://www.bundeswirtschaftsministerium.de/Redaktion/DE/Publikationen/Digitale-Welt/das-projekt-gaia-x-executive-summary.pdf>

⁴⁶<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/06/18/initiatiefnota-wolken-aan-de-horizon>

⁴⁷<https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/ipcei/cloud-infrastructuur-en-services-cis>

⁴⁸<https://www.agconnect.nl/tech-en-toekomst/cloud/tweede-kamer-wil-snel-een-alternatief-voor-clouddiensten-vs>

⁴⁹<https://www.digitaleoverheid.nl/nederlandse-digitaliseringsstrategie-nds>

⁵⁰<https://fd.nl/tech-en-innovatie/1561011/overheden-spreken-af-it-spaghetti-gezamenlijk-aanpakken>

⁵¹<https://www.1twente.nl/artikel/5801414/gemeente-enschede-wil-tientallen-fte-aan-handwerk-besparen-met-inzet-ai-en-digitalisering-zijn-al-bezig-met-proeftuinen>

kan er een inschatting gemaakt worden van eventuele besparingen, en of de inzet van AI wel wenselijk is vanuit veiligheids-, privacy- en kwaliteitsoverwegingen.

Veel gemeentelijke taken vallen volgens de AI-verordening onder de **'hoge risico'** risicogroep.⁵² Hierbinnen gelden strikte regels voor het gebruik van AI systemen. Voor een aantal taken is de inzet van AI wat ons betreft zelfs onverantwoord, bijvoorbeeld bij het bepalen of een inwoner een uitkering krijgt. De intransparante manier van werken maakt dat AI hier een **onaanvaardbaar risico** vormt, omdat een uitkering geweigerd kan worden op basis van naam, gender of afkomst.

Een ander voorbeeld is de informatievoorziening voor de gemeenteraad. Bij uitgezette informatievragen moeten gemeenteraadsleden erop kunnen vertrouwen dat de antwoorden correct zijn. De inzet van AI in deze context kan het **democratische proces verstoren**, omdat het de antwoorden onbetrouwbaar maakt, waardoor de gemeenteraad haar werk niet meer effectief zou kunnen uitvoeren.

Om hierover goede beslissingen te kunnen nemen, vindt Volt het belangrijk dat de gemeente **meer 'AI- en digitaal-geletterd'** wordt. Dit houdt in dat ambtenaren, collegeleden en raadsleden bekend worden en blijven met de mogelijkheden en risico's van AI. Ook betekent het dat het transparant moet zijn welke rol algoritmen spelen in besluitvorming nu en in de (nabije) toekomst; het moet voor betrokkenen duidelijk zijn op basis van welke aannames en gegevens er wordt gehandeld.

Om te voorkomen dat informatie van Enschedese inwoners in de verkeerde handen valt, willen we dat de gemeente **alleen gebruik maakt van Europese aanbieders**, en dat de juiste veiligheidsmaatregelen genomen worden.

Tot slot vinden we het ook belangrijk dat alle **inwoners**, inclusief laaggeletterden en bewoners met beperkte digitale kennis goed geïnformeerd zijn over de gevaren en mogelijkheden van AI. Daarom willen we AI-geletterdheid aanbieden als **cursus** bij de bibliotheek.

Ethisch hacken

De gemeente verwerkt de persoonsgegevens van haar inwoners, omdat zij in staat moet zijn om wettelijke taken uit te voeren, zoals het innen van belasting en het verstrekken van paspoorten, rijbewijzen en uitkeringen. De AVG stelt dat de gemeente als verwerkingsverantwoordelijke erop moet **toezien** dat persoonsgegevens op een **verantwoordelijke manier** verwerkt worden.

Volt wil dat de gemeente **ethische hackers inzet** om te onderzoeken of persoonsgegevens van inwoners goed afgeschermd en beveiligd zijn (door 'penetration tests' uit te voeren), en te achterhalen waar de digitale infrastructuur nog beter beveiligd kan worden. Zwakke plekken en de digitale systemen van de gemeente kunnen al gemeld worden.⁵³ Volt wil dit uitbreiden met een zogeheten **'bug bounty programma'**, waarbij inwoners worden beloond voor het opsporen en melden van onveiligheden in computersystemen van de gemeente.

⁵² <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/themas/algoritmes-ai/ai-verordening>

⁵³ <https://www.enschede.nl/kwetsbaarheid-melden-responsible-disclosure>

12 Migratie en integratie

Samenvatting

Migratie is een steeds terugkerend thema en zorgt voor veel spanningen binnen Enschede, Nederland en de wereld. Het is ook een lastig thema. Bij standpunten omtrent migratie gaat Volt uit van een aantal basisprincipes: menselijke waardigheid, (internationale) samenwerking met buurgemeenten en -landen, duurzaam en toekomstbestendig, praktische en werkbare oplossingen. We willen vooral dat migranten goed kunnen integreren, dat de gemeente uitbuiting van arbeidsmigranten voorkomt en kinderen van migranten zich goed kunnen ontwikkelen.

Welkom in Enschede

Enschede heeft zo'n 162.000 inwoners. Binnenlandse verhuizingen zorgen voor ongeveer 20% van alle migratie van en naar de gemeente, zo'n 9000 mensen die de weg in Enschede nog niet kennen. Taal is dan geen probleem, maar het kan alsnog lastig zijn om de juiste wegen te vinden. Volt wil graag een **fysiek (meertalig) welkomspunt/ of vragenloket**. In dit loket kunnen oude en nieuwe Enschedeërs terecht met vragen over lokale sociale voorzieningen, wat de beste manier is om een tandarts of huisarts te vinden, welke culturele- of sportverenigingen er zijn of bij welke instantie hulp aangevraagd kan worden? Buurthuizen kunnen deze rol ook vervullen met voldoende ondersteuning en informatie van de gemeente.

Kennis- en arbeidsmigranten

Door Saxion en de Universiteit Twente komen er elk jaar veel nieuwe studenten naar Enschede, waaronder ook uitwisselingsstudenten van het Erasmus+-programma. Bedrijven zoals Demcon en Booking.com zijn opgezet door oud-studenten van de Universiteit Twente. Volt vindt het belangrijk dat de gemeente **investeert in kennis**. Kennismigratie hoort daarbij. Om die te stimuleren moet er **voldoende (betaalbare) woonruimte zijn voor (internationale) studenten**.

Kennismigranten zijn hoog opgeleid en dragen bij aan de economie. Het leren van de Nederlandse taal en integratie in de stad kunnen een uitdaging zijn als ze op het werk vooral Engels spreken. En dat terwijl taal belangrijk is voor goede integratie. Volt wil dat de gemeente **taalonderwijs meer promoot en vrijwilligerswerk als taalhulp stimuleert**. Daarnaast willen we wonen/werken in een ander EU-land makkelijker maken door **duidelijke regels** (onder andere met Duitsland) en willen we **mensen aantrekken in sectoren met personeelstekorten**.

We vinden het belangrijk dat alle arbeidsmigranten legaal kunnen wonen. Om illegale praktijken tegen te gaan en ervoor te zorgen dat ook arbeidsmigranten onder menselijke omstandigheden kunnen leven, wil Volt **meer zicht op arbeidsmigranten en betere registratie** van deze migranten. Volt maakt zich daarnaast sterk voor het ontmoedigen van **arbeidsintensief werk in de gemeente, door de komst van sociaal duurzame bedrijven juist te stimuleren**. Sectoren die veel arbeidsmigranten inzetten - zoals slachterijen en distributie- en transportcentra en de uitzendbureaus waar ze gebruik van maken- blinken niet uit in duurzaam personeelsbeleid.

Volt wil speciale aandacht voor arbeidsmigranten die in Duitsland wonen en in Enschede werken. Zij vallen door hun grensoverstijgende woon-werk-situatie vaak buiten beeld. Door betere registratie kunnen we **uitbuiting van arbeidsmigranten voorkomen**.

Asielzoekers, vluchtelingen en statushouders

Enschede heeft een AZC aan de Parkweg met plek voor 550 asielzoekers en twee opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen. We vinden het vanzelfsprekend dat we onze **verantwoordelijkheid nemen** en helpen om deze mensen, die zijn gevlucht voor hun leven, bijvoorbeeld vanwege oorlog, genderdiscriminatie of politieke redenen op te vangen. Volt is tevreden met de huidige opvang en we denken dat we dit als stad ook prima kunnen dragen. We vinden het ook belangrijk dat we vluchtelingen **eerlijk verdelen over gemeenten** en daarbij goed samenwerken. We vinden het belangrijk dat de **opvang veilig is, zeker voor kinderen en LHBTQI+’ers**. Het liefste willen we kinderen onderbrengen in kleinschalige opvanglocaties. De rechten van kinderen, zoals onderwijs, sociale ontwikkeling en traumazorg, verdienen extra aandacht. Daarnaast is het belangrijk om na te denken over het uitzetbeleid wanneer kinderen hier meer dan vijf jaar zitten. We willen onmenselijke situaties vroegtijdig voorkomen. Tot slot is het belangrijk om voldoende psychologische ondersteuning te geven, om mensen te helpen met werk en taallessen aan te bieden.

Mocht het AZC aan de Parkweg sluiten, dan wil Volt dat er in Enschede enkele **kleinschalige opvanglocaties komen**. Asielzoekers komen dan sneller in aanraking met de Enschedeërs en kunnen gebruikmaken van activiteiten en voorzieningen in de wijk. Bewoners hebben daarbij inspraak en kunnen bijdragen aan activiteiten rond de opvanglocatie. Een open dag van het AZC en interculturele evenementen kunnen goede manieren zijn om Enschedeërs makkelijk kennis te laten maken met statushouders.

13 Democratie en participatie

Samenvatting

De democratie werkt alleen als de 'spelregels' worden gedragen door haar inwoners. De lage verkiezingsopkomsten van de laatste jaren wijzen erop dat er in Enschede werk te doen is. Volt wil:

- dat alle inwoners laagdrempelig kunnen meedoen en meepraten
- vertrouwen creëren door meer inspraak voor inwoners, duidelijkere communicatie en nieuwe manieren van samenwerken.
- Het permanent burgerberaad invoeren.
- Een Huis van democratie in het Warenhuis
- Een generatietoets bij grote projecten
- Een 'toekomststoel' voor jongeren in de gemeenteraad
- Een beter online platform voor de gemeente
- Af van het coalitie-oppositie denken in de gemeenteraad en overstappen op een raadsbreed akkoord.
- Verdere verbetering van de leesbaarheid van (raads)stukken
- In elke wijk een gekozen wijkraad

Jouw stem is belangrijk

Enschede is al hard bezig met het betrekken van inwoners bij alles wat ze doet. Zo experimenteert de gemeente met participatietools als "stem van Enschede"⁵⁴ en "Jij maakt Enschede". De deelname van inwoners uit alle lagen van de bevolking en gebruik van deze projecten kan verder worden verbeterd. Volt wil dat deze **participatietools** beter afgestemd zijn op de wensen van inwoners. We willen ook op andere manieren **inzetten op burgerparticipatie**, onder andere door een permanent **burgerberaad**⁵⁵ in te stellen en inspraakavonden te organiseren. Dat vinden we beter dan het organiseren van een referendum, waar een lastig probleem wordt platgeslagen tot een niet goed te beantwoorden ja-nee vraag, alle discussie eromheen wordt afgekapt en de kosten torenhoog zijn.

Inwoners kunnen we beter op een andere manier betrekken om echte input en ideeën bij complexe problemen in te brengen. De gemeente en inwoners moeten er samen wat van maken, waarbij beiden hun verantwoordelijkheid moeten nemen om de ander te betrekken. Samen is er meer mogelijk. Een **permanent burgerberaad** lijkt ons hiervoor een goede tool. Bij specifieke complexe onderwerpen geeft zo'n burgerberaad een bindend advies aan de gemeenteraad, waar de fracties in de raad geacht worden zich aan te houden. Daar is een verbeterde participatieverordening voor nodig, waarbij we leren van eerdere valkuilen.

Buurthuizen met lage zaalhuur, themabijeenkomsten of een wijkbudget zijn mooie manieren om participatie van buurten te ondersteunen. Volt wil ook graag een '**huis van democratie**'⁵⁶ in Het Warenhuis, een toegankelijke locatie waar politieke partijen en raadsleden met inwoners in contact kunnen komen. Een plek om activiteiten

⁵⁴ <https://www.enschede.nl/file/reflectie-op-digitale-participatietool-stem-van-enschede>

⁵⁵ <https://voltnederland.org/standpunten/democratie-21ste-eeuw/permanent-nationaal-burgerberaad-en-burgerbudgetten>

⁵⁶ <https://huisvanactieburgerschap.nl/>

rondom democratie te organiseren, zoals debatten, informatieavonden of het opstellen van een maatschappelijke agenda.

Bij inspraak is het belangrijk om alle argumenten, ook van ondervertegenwoordigde groepen, mee te nemen. Ook **participatie van buiten de eigen gemeente- of landsgrenzen** kan leiden tot goede ideeën. Wat doen ze in naburige gemeenten of in Duitsland en waar kunnen we samenwerken?

Bij Volt kijken gaan voor de lange termijn en daarom moeten ook toekomstige generaties een stem krijgen. **Een generatietoets** (een controle voor langetermijneffecten van beleid) vinden we hiervoor een goede tool. Ook een **toekomststoel**⁵⁷ voor jongeren in de raadzaal is hiervoor een mooie geheugensteun. Volt wil graag dat **jongeren vaker worden betrokken** bij het vormen van beleid. Deelname van kinderen en jongeren willen we vastleggen als norm in de participatieverordening en het jeugdbeleid.⁵⁸

Duidelijke communicatie

Alle raadsvergaderingen en openbare stukken zijn terug te vinden in een online dashboard⁵⁹ van de gemeente. Wij denken dat dit online platform veel **gebruiksvriendelijker en duidelijker** kan, door **begrijpelijke tekst (B1), plaatjes en video's** te gebruiken. Ook de begroting kan toegankelijker. De begroting is een van de belangrijkste en lastigste documenten van de gemeenteraad. Hoe makkelijk zou het zijn om een begrijpelijke **'begroting in één oogopslag'** te hebben, met een logische indeling van thema's, een overzicht van de vrije bestedingsruimte per beleidsgebied, en de trends qua uitgaven.

Vertrouwen in de politiek is niet altijd vanzelfsprekend. Volt wil dat de gemeente het gebruik van het **lobbyregister en de gedragscode/ integriteitsprocedure** stimuleert. Om te zien waar we als gemeente staan op het gebied van democratie, willen we om de paar jaar een **'quickscan lokale democratie'**⁶⁰ uitvoeren. Door deze scan kunnen we goed bijhouden en communiceren wat de democratische status van Enschede is en zien of beleid effect heeft.

Samenwerking binnen de raad

Volt wil af van het werken met een coalitie en oppositie binnen de gemeenteraad. Nu maakt Enschede gebruik van een coalitieakkoord, die niet door de voltallige raad opgesteld of vastgesteld is. Als een coalitie uit meerdere partijen bestaat dan worden er vaak deals gesloten. Een deel van de coalitie kan tegen een bepaald voorstel zijn, maar vanwege andere belangen toch vóór stemmen. Zo kan het voorkomen dat de raad raadsvoorstellen instemt, waar maar een minderheid van de totale raad het mee eens is. Volt Enschede vindt dit geen goed systeem en wil het coalitie/oppositie-denken afschaffen en overstappen op een **raadsbreed akkoord**. Voor elk onderwerp kijken we dan opnieuw naar wat de verschillende partijen vinden. Zo hebben we meer ruimte voor echte discussie.

⁵⁷<https://www.destadamersfoort.nl/lokaal/politiek/1179680/lege-stoel-in-raadszaal-amersfoort-symbool-voor-stem-van-de-t>

⁵⁸<https://www.kinderrechten.nl/het-beste-besluit-voor-het-kind/>

⁵⁹<https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/>

⁶⁰<https://vng.nl/projecten/quick-scan-lokale-democratie>

De gemeenteraad neemt besluiten via een BOB-model: er is eerst een 'beeldvormingsfase', gevolgd door een 'oordeelsfase' en tot slot een 'besluitvormingsfase'. Om ervoor te zorgen dat inwoners beter weten wat er speelt is het belangrijk om hen te informeren over welke ideeën in welke fase zitten. Het is belangrijk om **inwoners** voldoende mee te nemen in de **beeldvormingsfase**. Dit voorkomt teleurstelling achteraf als blijkt dat er dan geen ruimte meer is voor kleine veranderingen en slechts vóór of tegen gestemd kan worden.

Binnen Enschede zijn verschillende wijk/dorpsraden en commissies actief, maar er zijn ook nog veel wijken zonder een verkozen raad. Volt wil graag dat **elke wijk een gekozen wijkraad** krijgt. Dit brengt de democratie dichterbij en maakt het voor inwoners makkelijker om dingen te organiseren. Voor de gemeente zijn deze wijkraden makkelijke aanspreekpunten. De gemeente moet voorzien in de aanstelling en ondersteuning van deze wijkraden.

14 Enschede en Europa

Samenvatting

Een sterke Europese samenwerking is onmisbaar voor een sociale en duurzame toekomst. Grote uitdagingen houden zich niet aan grenzen. Samenwerking met andere Europese overheden vinden we noodzakelijk, omdat we afhankelijk zijn van elkaar. Volt wil meer verbinding tussen gemeenten, provincies en landen in Europa. Dit willen we doen door actiever samen te werken in de regio en de Euregio. Volt wil graag:

- meer samenwerken met Münster,
- de samenwerking met Palo Alto stopzetten
- op zoek naar Europese partnersteden in grensregio's
- een partnerstad in Oekraïne
- betere Europese treinverbindingen
- zo snel mogelijk stoppen met grenscontroles
- meer voorlichting over de Europese Unie.

Een Europese partij die op lokaal niveau zich sterk maakt

Samenwerking houdt vaak snel op bij de grens. De taal- en cultuurbarrières maken samenwerken lastiger, maar de voordelen van samenwerken wegen op tegen de negatieve. Volt wil meer Europese samenwerking omdat we samen verder komen, grotere problemen aankunnen en waarde zien in diversiteit. Wat doet Volt in gemeenten? Deze vraag horen we vaak en het antwoord is simpel. Volt is actief op lokaal, provinciaal, landelijk én Europees niveau. Niet alleen in Nederland, maar in alle landen van de EU en daarbuiten. Zo zorgen we voor **verbinding** tussen gemeenten, provincies, landen en met Europa. De **lijnen zijn kort** en dat maakt **samenwerken makkelijker**. Een Europese partij in lokaal bestuur zorgt voor betere vertegenwoordiging van Enschede bij de Europese Unie en alle andere bestuurslagen.

Voor Volt is kennis over Europa en de rol en invloed van de Europese Unie op het dagelijks leven belangrijk. Soms zien mensen Brussel als de plaats waar bureaucratie en strenge regels vandaan komen. De Europese Unie zorgt ook voor voorspelbaarheid, gelijke behandeling en verminderen van willekeur. Volt wil **meer gemeentelijke voorlichting** over de rol en invloed van de Europese Unie op ons dagelijks leven. Zo begrijpen we de EU beter en versterken we de democratie. Volt vindt Europa belangrijk en wil daarom graag Europadag vieren.

Europese samenwerking

Grote uitdagingen zoals migratie, AI, een coronacrisis of klimaatverandering **houden zich niet aan grenzen**. Samenwerking met andere Europese overheden noodzakelijk omdat we afhankelijk zijn van elkaar. Nederlandse groenten worden bijvoorbeeld in het buitenland verkocht en wij kopen veevoer in van elders. Voor kennisontwikkeling, werken aan klimaatproblemen, vervoer, misdaadbestrijding, gezondheidszorg en andere gebieden hebben we elkaar nodig. Een sterke Europese samenwerking is onmisbaar voor een sociale en duurzame toekomst.

Wie wil nou 27 keer het wiel uitvinden? Effectief samenwerken betekent ook sneller tot oplossingen komen, je maakt slim gebruik van elkaars kennis om verder te

komen. Hiervoor moet Enschede actiever samenwerken met gemeenten en regio's in Europa. Werkende oplossingen van elders kunnen we overnemen en aanpassen aan de lokale situatie. Om dit te stimuleren wil Volt meer evenementen en projecten met EU-partnergemeenten stimuleren. Volt wil ook beter gebruikmaken van de bestaande Europese samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld Interreg Europe. Zo leren we van elkaar en kunnen we nog effectiever samenwerken.

Nog meer Europese samenwerking

Enschede ligt aan de grens en het is in alle opzichten verstandig om niet alleen naar het westen van Nederland te kijken, maar ook naar onze Duitse burens. Volt wil graag nog **meer samenwerken met Münster**, onze Enschedese EU-partnergemeente. Dat is goed voor alle partijen en brengt ons als stad en inwoners veel. Denk aan ziekenhuiszorg, inzet van traumahelikopter, afvalverwerking of brandweer. Ook uitwisseling tussen scholieren uit Enschede en Münster is waardevol, want het geeft jongeren meer gevoel bij elkaars taal en levert begrip op over onze verschillen en overeenkomsten.

De verbinding met Palo Alto, nu partnerstad van Enschede, is momenteel beperkt. Volt wil dat de gemeente de relatie met Palo Alto afbouwt en **op zoek gaat naar andere partnersteden**. Zo'n 30% van de Europeanen woont in een grensregio en we kunnen veel leren van andere grensregio's over hoe we goed samen kunnen werken over de grens. Volt wil daarom **nuttige partnerschappen** aangaan met steden die relatief dicht bij ons liggen en een belangrijke rol in hun Euregio spelen. Met het Zweedse Linköping en het actief lid zijn van het netwerk European Cities heeft de gemeente inmiddels al stappen in die richting gezet.

Volt wil een **sterkere Euregionale samenwerking**. In de Euregio ziet Volt veel kansen. Een Euregionale visie op mobiliteit kan veel opleveren, bijvoorbeeld door betere **internationale treinverbindingen** en het **afstemmen van vliegbewegingen**. Een **Euregionale cultuurpas** zorgt voor meer verbinding.

De grenscontroles moeten ophouden. De grenscontroles bij de A1 leveren veel gevaar, extra reistijd, kosten en 'gedoe' op. Dat terwijl er weinig aanhoudingen van mensen zonder verblijfsstatus zijn... Voor inwoners en bedrijven in Enschede zijn er geen voordelen, maar wel vaak gevaarlijke verkeerssituaties. Er zijn al diverse doden gevallen vanwege de grenscontroles. Grensverkeer van personen en bedrijven hoort bij Enschede en onze regio en dat willen we zo makkelijk mogelijk maken. Samenwerking over de grens is belangrijk, bijvoorbeeld voor politie en hulpdiensten.

15 Enschede studentenstad

Samenvatting

Enschede moet een echte studentenstad zijn. De tienduizenden studenten aan het ROC van Twente, Saxion, Artez en de Universiteit Twente zijn waardevolle inwoners van onze stad. Graag houden we zo veel mogelijk afgestudeerden hier, omdat we komende jaren de handjes en hersens hard nodig hebben bij onze bedrijven en instellingen. Volt wil graag de volgende punten verbeterd zien:

- Meer voorlichting aan (nieuwe en buitenlandse) studenten over de rechten rondom studentenwoningen.
- Meer tijdelijke studentenwoningen.
- De sociale en fysieke veiligheid verder vergroten door gedragscodes (ask for Angela bijvoorbeeld) en meer handhaving op straatintimidatie.
- Meer activiteiten voor studenten
- Een stadsbrede studentenraad om studenten meer bij beleid te betrekken.

Fijne studententijd

Veel beleid in Enschede gaat over hoe we talent moeten behouden. Daarbij gaat het vaak over woningen en arbeidsplaatsen voor starters. Hoewel dat ook ontzettend belangrijk is, vindt Volt dat we dan één ding over het hoofd zien. Wil je dat studenten ook na hun opleiding in Enschede blijven wonen, moeten we juist tijdens hun studententijd ervoor zorgen dat ze Enschede een fijne stad vinden om in te wonen. Enschede kent een studentenpopulatie van 30.000 studenten. Deze zijn verdeeld over de Universiteit Twente, Saxion, ROC van Twente en AKI ArtEZ. Toch ziet Volt dat beleid voor deze groepen achterblijft in Enschede.

In Enschede zijn studentenkamers beduidend **goedkoper** dan in andere grote studentensteden en ook qua kameraanbod scoort Enschede bovengemiddeld. Dat vindt Volt fijn en iets wat we samen met de woningbouwcorporaties zo moeten blijven realiseren. Toch ziet Volt dat er ook in Enschede problemen ontstaan, bij de particuliere verhuur. Zo stond in maart 2025 een groep studenten op straat nadat hun studentenhuis illegaal bleek⁶¹. Ook zijn er ieder jaar verhalen van oplichters die specifiek buitenlandse studenten niet-bestaande studentenkamers aanbieden. Vooral aan het begin van het collegejaar, als er veel vraag is, zien we dat de problemen toenemen. Volt wil dat de gemeente een overzicht publiceert op haar website waar studenten zelf eenvoudig kunnen checken of ze te maken hebben met een **bonafide verhuurder** waarvan de vergunning op orde is.

Een fijne stad voor studenten betekent ook dat er in Enschede een **cultuuraanbod** is waar studenten echt warm voor lopen. De theatervoorstelling *Huize Enschede* was afgelopen jaar een ware publiekstrekker onder studenten. Volt wil onze culturele partners stimuleren om meer evenementen te organiseren die specifiek voor studenten zijn. Zo zal Enschede ook meer als studentenstad aanvoelen.

⁶¹<https://www.1twente.nl/artikel/5249453/illegale-kamerverhuur-16-studenten-in-enschede-moesten-hun-woning-uit>

Sociale veiligheid onder studenten

Uit onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de vrouwelijke studenten tijdens hun studententijd in aanraking komen met seksueel grensoverschrijdend gedrag. En één op de tien vrouwelijke studenten maakt een verkrachting mee tijdens haar studententijd. Volt wil voor alle studenten een veilige omgeving bieden in Enschede. In huurcontracten met woningaanbieders moeten bijvoorbeeld expliciet passages opgenomen zijn hoe er bij grensoverschrijdend gedrag tussen huisgenoten opgetreden wordt.

Volt is blij met de gedragscode die de vier pakkerijverenigingen hebben getekend. Want om verandering te krijgen is een cultuuromslag nodig binnen het studentenleven, waarbij grensoverschrijdend gedrag niet langer getolereerd wordt. Volt wil **gedragscodes als deze uitbreiden naar andere studentenorganisaties** zoals studieverenigingen en sportverenigingen voor studenten.

Vrouwelijke studenten zijn ook vaker slachtoffer van straatintimidatie, ondanks dat dit onlangs strafbaar is gesteld. Volt wil **meer controle en handhaving op straatintimidatie** om dit gedrag in de publieke ruimte uit te bannen.

Studenten betrekken bij gemeentebestuur

Sinds 2017 heeft Enschede drie studentambtenaren voor mbo-, hbo- en wo-studenten in dienst. Zij geven gevraagd en ongevraagd advies over beleid voor studenten in Enschede. Volt ziet dit als een erg waardevolle toevoeging. Naar Rotterdams voorbeeld wil Volt dat de gemeente een volgende stap neemt en een **stadsbrede studentenraad met afvaardiging van alle onderwijsinstellingen** opricht, waar de studentambtenaren ook zitting in nemen. Deze studentenraad moet betrokken worden bij beleid over studenten in de breedste zin van het woord, vergelijkbaar met de Bewoners Adviesraad Sociaal (BAS).

Bedankt voor je tijd!

Zoals je hebt kunnen lezen, richten we onze aandacht op de grote thema's van deze tijd. Zoals het tegengaan van de klimaatcrisis en de transitie naar een digitale wereld die inwoners versterkt in plaats van tegenwerkt. We kijken in ons beleidsprogramma en verkiezingsprogramma ook naar wat er specifiek in Enschede speelt. Volt focust zich daarom nadrukkelijk op kwetsbare inwoners, omdat de afgelopen jaren de menselijke maat wel eens verloren is gegaan in Enschede. Ook zullen we ons inzetten voor een groene, leefbare stad met een modern cultuuraanbod, zodat Enschede aantrekkelijker blijft om in te wonen. We denken Europees en maken lokaal het verschil.

Dit is de tweede keer dat Volt meedoet aan de gemeenteraadsverkiezingen in Nederland. Bij het opstellen van dit verkiezingsprogramma hebben we vast goede ideeën over het hoofd gezien. We kijken uit naar goede ideeën van inwoners en andere politieke partijen die meedoen in Enschede. Door constructief samen te werken, zullen we ons inzetten voor onze mooie stad. Dat doen we graag met iedereen die, net als wij, gedreven is om de wereld (en Enschede) beter achter te laten voor de volgende generaties.

Ben je enthousiast geworden over ons programma of heb je zelf nog suggesties voor hoe het beter kan in Enschede? Wij horen dan graag van je! Je kunt ons bereiken op fractie.enschede@voltnederland.org.

Wij denken dat het tijd is voor nog veel meer gezonde spanning in de gemeenteraad van Enschede.

Jij ook?

Stem dan op Volt.

Voor een toekomst: Made in Europe!